Leto III., štev. 194 | V Ljubljani, četrtek dne 17. avgusta 1922 | Poštnina pavšalirana. Današnja štev. stane 1 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 10·— Din
za inozemstvo 20·— „
Oglasi po tarifu.
Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice: Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22. Celje, Aleksandr. cesta.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 16. avgusta.

Med svetovno vojno so avstrijske oblasti sistirale delovanje sokolskih društev, njih člane je policijska oblast preganjala kot politične osumljence. Pred vojnim sodiščem je veljalo naziranje, da je izdajalec, kdor je Sokol. Bila je to doba mučeništva za Sokolstvo.

Včeraj je doživelo Sokolstvo najsijajnejše in najlepše zadoščenje. Narod je v množicah, ki jih dosedaj še ni videla Ljubljana, z odobravanjem občudoval zanos in napredek sokolske misli, pred narodom in zbranimi internacijonalnimi reprezentanti na vsesokolskem zletu v Ljubljani pa je odlikoval Sokola s posebno poslanico tudi sam vrhovni poglavar naše države. Manifest, ki ga je izdal kralj Aleksander pri tej priliki na Sokolstvo, je enak pojav kot so ga doživele nacijonalne telovadne organizacije v dveh drugih visokokulturnih državah Evrope. Tako je predsednik francoske republike Poincaré pozdravil francoske gimnaste leta 1914. pred vojno, kot borilce za osvoboditev zasužnjene Alzacije, tako je pedravil po zmagi Sokole - legijonarje osvoboditelj in učitelj Masaryk.

Francoski kot češkoslovaški prezident republike sta storila to v globoki zavesti, kake izredne važnosti za narod in državo je nacijonalna telovadna organizacija. Kralj Aleksander se je zlasti v zletnih dneh lahko na lastne oči uveril, na koga edino se lahko mirno zanaša naša nova domovina. Zato ni čudno, da se v svojem manifestu zahvaljuje Sokolom za sokolskim in narodnim idealom izkazano vdanost. Kakor da bi radi rovarenja anacijonalnih in protidržavnih elementov krvavelo srce našega narodnega vladarja, razumemo njegov poziv: «Sokoli, bodite tudi v bodoče vsemu našemu narodu vzgled duševnega edinstva in raznesite s tega zleta ljubezen do vsakega brata in sestre; recite jim, da ste tesno združeni, videli le eno lice, čutili vsi z istim srcem kot otroci iste matere — naše velike domovine.» V svesti si pomena velikih idej ter priznavajoč orjaške uspehe sokolske organizacije, vidi zato naš vladar v Sokolstvu poroštvo za «nadaljni napredek narodnih in državnih sil.»

Ponosen je kralj Aleksander na Sokolstvo, na «Sokole in Sokolice, na dijaštvo in predstavitelje s slavo venčane vojske», ki so vsi «z enakim uspehom pokazali našo moralno moč». Kdor je gledal na telovadišču te jake, z nacijonalno zavestjo in domovinsko ljubeznijo prežete vrste po ogromni večini mladega jugoslovanskega rodu, je moral spoznati v njih visoko moralno potenco, ki je sposobna dvigniti narod, ter s kulturnim in duševnim edinstvom pospešiti v kratkem času notranjo konsolidacijo države.

Zlasti je moral imponirati skupen nastop vojske in Sokolstva. Sedaj je doprinešen jasen dokaz, kako važna in potrebna je zveza med tema dvema najmočnejšima narodnima organizacijama. Ne gre za militariziranje Sokolstva, marveč za posokoljenje vojske. Ako bo država sprejela načrt jugoslovanskega Sokolstva, sprejet v Novem Sadu na Vidov dan leta 1919., po katerem naj bi vojska v izdatni meri upoštevala Sokole, potem bi lahko država prihranila na leto najmanj milijardo dinarjev na delavnih močeh ter izdatkih za armado, razven tega bi pa še lahko stalno računala z visoko kulturno, narodno zavedno in vsak hip akcije sposobno vojsko.

Neznansko bi se z uvedbo Sokolstva v armado pojačila naša odporna sila nasproti zunanjepolitičnim neprilikam. Le tako je mogoče, da se bodo tudi od naših neprijateljev spoštovali po svetovni vojni težko pridobljeni sadovi splošno željenega mednarodnega napredka in miru.

Kralj Aleksander poudarja v svojem manifestu svoje posebno zadovoljstvo nad tesnim skupnim delom s češkim in ruskim Sokolstvom ter pričakuje, da bodo naši Sokoli na tem polju slovanske vzajemnosti tudi dalje vršili svoje «blagotvorno delo», kakor je tudi uverjen, da bodo krepili dosedanje zveze s sorodnimi organizacijami zavezniških in prijateljskih narodov.

Sokolski zlet v Ljubljani je pridobil našemu narodu in naši državi toliko mednarodnega ugleda, da ni bilo v naši novi skupni domovini še nobene prireditve tako velikega internacijonalnega pomena. Ne glede na dovršeno organizacijo zleta, ne oziraje se na vzorno disciplino, ki je vladala v Ljubljani — kakor pravi kralj Aleksander: «v biseru jugoslovanskih mest» — smo Jugosovani pri mednarodni tekmi dokazali, da s ponosom lahko stopamo med svetovnimi narodi v prve vrste.

Manifest narodnega vladarja jugoslovanskemu Sokolstvu za to našo narodno vojsko ni le zadoščenje za mučeništvo davne in bližnje preteklosti, ampak v prvi vrsti bodrilo za še bolj smotreno in neumorno delo v bodočnosti.

Kraljeva dvojica v Mariboru

SPONTANE OVACIJE PREBIVALSTA.

Maribor, 16. avgusta. (Izv.) Danes ob 4. popoldne sta se na svojem potovanju v Marijanske Lazne pripeljala z avtomobilom v Maribor kralj Aleksander in kraljica Marija. Z njima se je vozil poleg šoferja kapetan Pogačnik. Kralj je bil v lovski obleki, kraljica pa v priprosti potni obleki. Ker potuje kraljevska dvojica inkognito, ljudje niso vedeli za njun prihod. Občinstvo pa je takoj spoznalo vladarja in njegovo soprogo, ko sta se peljala čez državni most skozi Gosposko in Aleksandrovo cesto na kolodvor ter ju je z odkritosrčnim navdušenjem pozdravljalo. Na kolodvoru so pričakovali kralja vsi višji častniki mariborske posadke, katere je kralj pozdravil s kratkimi besedami ter vsakemu podal roko, ravnotako zastopnikom oblasti vodjo okrajnega glavarstva vladnega tajnika Poljanca, vodjo policijskega komisarijata nadsvetnika Kerševana in vodjo železniške policije dr. Brenčiča. Kmalu po četrti uri se je kraljevska dvojica odpeljala z dvornim vlakom, ki je prej dospel z ministrom dvora Jankovićem v Maribor.

Notranji minister o ljubljanskih slavnostnih dneh

O ČEM SO RAZPRAVLJALI NA KRONSKIH SVETIH V LJUBLJANI. PROTI ZAPRAVLJANJU. — VZHIČENJE NAD SOKOLSKO MANIFESTACIJO.

Beograd, 16. avgusta. (Izv.) Danes popoldne je novi minister za notranje zadeve g. Kosta Timotijević sprejel zastopnike tiska in jim podal o posvetovanjih vlade v Ljubljani sledeča pojasnila:

To, za kar se je Nj. Vel. kralj interesiral, je bilo invalidsko vprašanje. O tem je minister za soc. politiko dr. Žerjav podal izčrpno poročilo in obljubil kralju, da bo, četudi je bolan, takoj odpotoval v Beograd in delal na tem, da se to vprašanje reši definitivno. Potem so razpravljali o draginji in sestavili anketno komisijo za pobijanje draginje.

Na vprašanje, ali se je razpravljalo o kraljeviču Gjorgju, je minister za notranje stvari odgovoril, da se na seji v Ljubljani ni sprejel v tem oziru noben končni sklep.

V zvezi s komisijo za pobijanje draginje je tudi prepoved izvoza. Komisija za pobijanje draginje bo te dni imela več sej, na katerih se bodo podrobno pretresala vprašanja, ki posegajo v gospodarsko stanje posameznikov.

Na vprašanje nekega novinarja, ali je minister res odredil, da se morajo zapreti bari in kabareti, je minister odgovoril, da ministrstvo za notranja dela niti ne otvarja niti ne zapira barov. Zahteval je samo od podrejenih organov, da se bolj brigajo za te lokale, kjer se zbirajo tudi razni sumljivi ljudje. Neki list ga je napadel, da s tem vrši demagogijo. Minister pravi, da to ni demagogija, temveč da se ne more pomiriti s tem, da se v Beogradu do ranih jutranjih ur razsiplje denar, seljak in siromak iz notranjosti države, ki zastonj išče posla, pa gleda, kako se ta gospoda zabava v trenutku, ko se v državi resno premišlja o gospodarskem stanju onih, ki danes nimajo niti potrebnega kruha. Ne ve, ali ne bo morda celo odredil, da morajo vsi lokali in restavracije ob desetih zvečer zapreti svoje prostore. Ne samo v Beogradu, temveč tudi v vseh centrih naše države je potrebno, da se meščanski življ v teh težkih časih nekoliko omeji v uživanju.

Gospod minister je nato napeljal pogovor na vsesokolski zlet v Ljubljani in navedel, da more biti tolmač oazirana najvišjega mesta, da je bil ta zlet velika nacionalna manifestacija naše rase. Imel je priliko, da je poleg Nj. Vel. kralja čul vzhičenje nad tem velikim narodnim slavjem, divil se je nenavadno lepi vežbi, ki jo je izvajala vojska, in v prvem trenutku ni mogel verjeti, da to izvaja vojska, ki za tako vežbo ni dosti elastična. Sokolski zlet mu je pokazal, da tudi mase našega naroda lahko pokažejo v kretnjah izredno plemenitost in bistroumnost.

Kar se tiče njegovega nameravanega pota v južno Srbijo, je rekel minister, da ne ve, ali bo odpotoval že jutri v ...cer Vse je odvisno od dela v ministrstvu za notranje stvari in v ministrskem predsedništvu.

Odlikovanja sokolskih delavcev

Beograd, 16. avgusta. (Izv.) **Kakor izve vaš poročevalec, se je kralj Aleksander odločil, da v znak svojega izrednega zadovoljstva z uspehi sokolskega dela, kakor jih je pokazal vsesokolski zlet v Ljubljani, odlikuje večje število sokolskih delavcev. Naročil je vladi, naj tozadevno ukrene vse potrebno. Odlikovanih bo tudi več odličnih predstaviteljev češkega Sokolstva.**

PROTIDRAGINJSKA KOMISIJA MINISTROV.

Beograd, 16. avgusta. Danes popoldne od 17. do 20. se je v finačnem ministrstvu sestal poseben odbor ministrov in pridobitnih krogov, ki je pretresal ukrepe, ki naj jih stori vlada, da se v svrho pobijanja draginje zabrani špekulacija z življenskimi potrebščinami in zagotovi preskrba siromašnih slojev naroda. V tej anketi so: minister za notranje stvari Kosta Timotijević kot zastopnik ministrskega predsednika, finančni minister dr. Kumanudi, trgovinski minister Vilović in minister za soc. politiko dr. Žerjav, dalje načelnik trgovinskega ministrstva Milan Radosavljević in dr. Mika Jovanović kot zastopnik uradništva in uradniških zadrug. Delo komisije se bo intenzivno nadaljevalo.

ZNAČILEN POJAV.

Beograd, 16. avgusta. Beograjska občina je razpisala ustno licitacijo za nakup moke. Od pozvanih mlinskih industrijalcev ni prišel nihče, kar se tolmači tako, da čakajo na sklep vlade v vprašanju izvoza.

Piccolo o sokolskem zletu

Bela vrana.

Trst, 16 .avgusta. (Izv.) «Piccolo della Sera» prinaša zelo simpatično poročilo o vsesokolskem zletu v Ljubljani. Popisuje sprejeme gostov, okrašenje mesta, utise s telovadišča in rezultate mednarodne tekme, na povsem objektiven in stvaren način.

FAŠISTOVSKI INCIDENT V POSTOJNI.

Postojna, 16. avgusta. (Izv.) Udruženje bivših bojevnikov (excombattenti) je dne 11. t. m. naročilo svojemu članu železniškemu zaviraču v Postojni Silvestriju, naj nabije na fasado postojnskega kolodvora neki manifest provizorično nameščenih železničarjev, bivših bojevnikov. Ko je postajenačelnik Pazdera videl manifest, ga je dal odstraniti in je za kazen Silvestrija za 3 dni suspendiral ter naložil nadzorniku Comelliju globo. Drugi dan je nabil isti manifest neki Prioglio. Pazdera je manifest zopet strgal in dal Prioglia aretirati dočim so ga karabinierji pozneje izpustili. Udruženje je zato na današnji seji sestavilo pismo vladi, v katerem zahteva takojšnjo in trajno odstranitev postojenskega načelnika Pazdere, ker je žalil «italijansko stvar». Pazdera je namreč Slovenec.

ODHOD POSLANIKA GROFA MANZONIJA.

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Italijanski poslanik na našem dvoru, grof Manzoni, je danes dopoldne odpotoval iz Beograda. Na kolodvoru se je poslovil od njega diplomatski zbor in pa italijanska kolonija.

INVALIDNE PODPORE IZ PRODAJE MONOPOLOV.

Beograd, 16. avgusta. (Izv.) Uprava državnih monopolov je izročila državni hipotekarni banki vsoto 1.036.106 dinarjev kot režijski odstotek za invalide od veleprodaje tobaka. Ta vsota se razdeli tako: 465.052 dinarjev za invalide iz Srbije in Črne gore, 581.054 dinarjev pa za invalide iz ostalih krajev. Ta vsota se bo izplačevala po odobrenju finančnega ministra.

Soglasna zaupnica novi italijanski vladi v senatu

INDIREKTNA ZAHVALA — FAŠISTOM!

Rim, 16. avgusta. (Izv.) Včeraj se je v italijanskem senatu nadaljevala razprava o zadnji izjavi nove Factove vlade. Izjava se v glavnem strinja z izjavo, ki jo je podal ministrski predsednik na seji poslanske zbornice. Včeraj so go vorili finančni minister Bertone o tem, kako bi se mogel povoljno rešiti težavni finančni položaj države, nadalje mornariški minister De Vito in notranji minister Taddei, ki je poudarjal, da je prva dolžnost notranjega ministrstva, da za vsako ceno vzpostavi notranji red, in sicer s tem, da vpošteva avtoriteto države. Zelo značilna je bila izjava senatorja Vitellija, ki veli, da mora biti Italija hvaležna de Facti, da socialisti niso prišli na vlado. Po govoru sen. Bereninija, ki se je spominjal neizogibnega D'Annunzija, je predsednik dal na glasovanje dnevni red, s katerim se izreka najprej zahvala onim, ki so za časa stavke ostali na svojih mestih in so s tem v veliki meri pomagali, da se je učvrstila avtoriteta države. Dalje pravi izjava: «Z ozirom na določbe, ki jih smejo in morajo oblasti uveljaviti, da v socialnem in gospodarskem oziru zopet uredijo državo, da Italija zopet dobi ono veljavnost, ki ji gre po mednarodnih odnošajih, odobrava senat izjave vlade ter preide na dnevni red».

Ta predlog, ki izreka vladi polno zaupanje, je senat sprejel soglasno.

Francija pred važno odločitvijo

POSVETOVANJE VLADE POD PREDSEDSTVOM PREZIDENTA REPUBLIKE.

Pariz, 16. avgusta. (Izv.) Francoski ministrski svet se je danes dopoldne ob desetih sestal v Rambouilletu, in sicer pod predsedstvom predsednika republike g. Milleranda. Prisotni so bili vsi ministri, ki so bili deloma brzojavno poklicani z dopusta. Prva seja je bila končana ob 12.50. Za časnike je bil izdan nastopni komunike:

Ministrski predsednik je na seji natančno obrazložil potek pogajanj v Londonu ter vzroke, zakaj je bilo nemogoče doseči sporazum. Ministrski svet je soglasno odobril stališče ministrskega predsednika ter se z njim izjavil solidarnim.

Popoldne je imel ministrski svet svojo drugo sejo ki je pričela ob 14. Ob 15. je notranji minister podal novinarjem nastopno izjavo: **Pooblaščen sem izjaviti, da ne more biti govora o tem, da se skliče zbornica.**

Ob 16.30 je bila seja končana ter se je izdala le lakonična izjava, da so ministri le proučevali diference med Francijo in Anglijo ter možnosti rešitve spora, nakar so se razšli.

POSVETOVANJA Z VOJAŠKIMI STROKOVNJAKI.

Pariz, 16. avgusta. (Izv.) Kakor se doznava, sta general Dogouthe in maršal Foch odpotovala v Rambouillet, da sta ministrskemu svetu na razpolaganje.

FRANCIJA PROTI SPREJEMU NEMČIJE V ZVEZO NARODOV.

London, 16. avgusta. (Izv.) «Daily Telegraph» poroča, da je francoska vlada dala svojemu zastopniku pri zvezi narodov nalog, naj takoj zapusti svoje mesto pri zvezi narodov, ako bi se Nemčija še to leto sprejela v zvezo.

Druga internacijonala proti boljševizmu

Praga, 15. avgusta. Tu se je otvorilo preteklo soboto zborovanje osrednjega odbora druge internacijonale pod predsedništvom Hendersona. Nedelja je bila posvečena poročilom o delavskem gibanju v posameznih državah. Spričo dejstva, da se v kratkem strneta stranki večinskih in neodvisnih socijalistov ter da se bo v prihodnjem oktobru vršil v Parizu sestanek londonske, dunajske in amsterdamske internacijonale, je sklenilo zborovanje, da se shod II. internacijonale, ki se je imel vršiti v mesecu oktobru v Hamburgu, odloži. **Konferenca je poleg tega sklenila, da ne stopi v nikake stike s komunisti, ki so izstopili iz socijalistične internacijonale ter je protestirala proti postopanju moskovskega sodišča.**

ARETACIJA DVEH SOKRIVCEV NA RATHENAUOVEM UMORU.

Praga, 16. avgusta. (Izv.) Kakor javlja neki slovaški list, je češkoslovaška obmejna policija v Hirasnemetu prijela dva mladeniča, ki sta prišla iz Hamburga brez potnega lista, in sicer 19letnega elektrotehnika Avgusta Fischerja in Ivana Schussa. Priznala sta, da sta bila člana organizacije C. Ko sta izvedela, da ju išče hamburška policija, sta skušala pobegniti v Budimpešto. Schuss je priznal, da je vedel za priprave za umor Rathenaua. Oba so prepeljali v zapor.

DUNAJSKE CENE.

Dunaj, 16. avgusta. (Izv.) Draginja na Dunaju vedno bolj narašča. Goveje meso se je danes plačalo po 10.000 do 18.000 kron, svinjsko meso po 16.000 do 20.000, mast do 24.000, telečje meso do 15.000 za 1 kg. Ena tramvajska vožnja stane danes najmanj 450 kron.

NOVO POVIŠANJE ŽELEZNIŠKIH PRISTOJBIN V AVSTRIJI.

Dunaj, 16. avgusta. (Izv.) Včeraj so stopili v veljavo povišani železniški tarifi v osebnem prometu. Kljub temu se pričakuje v kratkem novo povišanje, ker zadnji proračuni že zdavnaj ne odgovarjajo višini izdatkov. Južna železnica je že zaprosila za dovoljenje, da sme zvišati pristojbine vnovič za 100 do 150 odst. Nove povišane pristojbine bodo stopile v veljavo najbrž še ta mesec.

NOV POSLANEC.

Beograd, 16. avgusta. (Izv.) Na mesto pok. Stojana Ribarca pride za narodnega poslanca Milan Stojković, po poklicu kmečki posestnik.

Razdor v ruski komunistični stranki!

London, 16. avgusta. (Izv.) «Times» poročajo iz Rige, da je nastal na haaški konferenci globok razdor med ruskimi komunisti. Na eni strani predstavljajo Trocki in člani izvršilnega odbora III. internacionale skrajno krilo, medtem ko so na drugi strani Rykov, Kamenev, Kjasanov in Barin za sodelovanje z drugimi socialističnimi strankami ter proti obsodbi revolucionarnih socialistov.

POBUNA V PRISTANIŠČU V ODESI.

London, 16. avgusta. (Izv.) «Times» javljajo iz Odese: Vsled vesti, da se bo Wrangel v kratkem izkrcal v Odesi, so sovjetske vlasti izdale odredbe, katerim pa se delavci niso hoteli pokoriti. Prišlo je do krvavih spopadov, pri katerih so bili ubiti pristaniški komisar in 4 boljševiški agenti, trije delavci pa so bili težko ranjeni.

RUSI ZASEGLI TRI ANGLEŠKE LADJE

London, 16. avgusta. (Izv.) Angleško ministrstvo za zunanje zadeve je dobilo potrdilo, da so Rusi zasegli v Batumu tri angleške ladje.

D' ANNUNZIJEVO STANJE.

Gardone, 16. avgusta. (Izv.) Po snoči objavljenem poročilu se zdravstveno stanje trajno poboljšuje. Obstoji upanje, da bo D' Annunzio okreval. (Glej tudi notico v rubriki «Po svetu».)

NOVI ČLANI KASACIJSKEGA SODIŠČA.

Beograd, 16. avgusta. (Izv.) Z novim ukazom, ki ga je včeraj v Ljubljani podpisal kralj, je bilo imenovanih 5 članov kasacijskega sodišča, in sicer: Cincar Marković, Milan Stepanović, Andrija Filipović, Nikola Trpezić in Sava Šapčanin.

PROMETNA KONFERENCA.

Beograd, 16. avgusta. Danes popoldne ob 17. je bila v prometnem ministrstvu konferenca vseh direktorjev in načelnikov prometnih oddelkov. Na tej konferenci so se pretresala aktualna vprašanja, posebno pa vprašanje ureditve prometa v jesenski sezoni.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V VOJVODINI.

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Pri Oroš-Samošu v Vojvodini se je zgodila danes težka železniška nesreča. Trčila sta dva vlaka in je bil udarec tako močen, da ste bili pokvarjeni obe lokomotivi, več vozov pa razbitih. En zavirač je bil ubit, več oseb pa težko ranjenih.

Češko Sokolstvo kralju Aleksandru in predsedniku Masaryku:

V Ljubljani zbrano predsedništvo Č. O. S. je odposlalo sledeči brzojavki:

«Predsedniku T. G. Masaryku v Pragi:

V bratskem združenju z jugoslovanskim Sokolstvom pošilja češkoslovaško Sokolstvo Tebi, velik naš brat, bratski pozdrav s krasnega praznika obeh narodov.

Navdušeni smo po znamenitem manifestu kralja Aleksandra, danes razglašenem vsemu Sokolstvu, s katerim se sokolska misel označa kot rešilna cesta k ujedinjenju in zasiguranju samostojnosti in svobode, redu in delovnega miru. Bodi nam dolga leta zdrav, naš prezident!

Predsedništvo Č. O. S.»

Nj. Vel. kralju Aleksandru! Bled.

Radostno s svojimi jugoslovanskimi brati čujoč dragoceno izjavo Vašega Veličanstva, ki s tako znamenitimi besedami naglaša naše odkrito delo za blagor našega naroda in vsega Slovanstva, prosimo, da sprejme Vaše Veličanstvo vdano našo zahvalo.

Predsedništvo Č. O. S.

Po zletu

Ljubljana, 17. avgusta 1922.

Dnevi velikih manifestacij sokolskega dela so za nami. Nebo, ki je bilo ves čas tako milo, je dalo svoj zadnji blagoslov. Zrosilo se je in tako olajšalo utrujenim trumam junakov in junakinj povratek k domačim ognjiščem. Kraljeva poslanica Sokolstvu spremlja vse na potu v domače telovadnice, vlila je vsem novega poguma in jih podžgala k nadaljnim naporom do končne popolne zmage.

Žarečih lic in z radostjo v srcu se poslavljajo naši bratje in sestre in številni gostje od severne prestolice naše ujedinjene domovine. V nekaj dneh bo donela sokolska slava od Djevdjelije do Triglava, od Bečkereka do Splita in Kotora, našim neodrešenih bratom in sestram pa bo utripalo srce veselja, ko bodo doznali, da niso pozabljeni. Težko je bilo slovo, zato pa bodo tem slajši spomini.

Priznati moramo odkrito, da se je Ljubljana naravnost kosala v gostoljubju. Razven nekaj malih izjem je vladala tako v obrti kakor v trgovini vsepovsod priznana slovenska solidnost. Gostje so izvrševali včeraj zadnje nakupe in so bile zlasti modne trgovine in papirnice ves dan nabito polne. Sploh je bilo po mestu povsod jako živahno vrvenje. Naravnost nadčloveškim naporom pa je izpostavljeno uslužbenstvo na kolodvorih. Naval na blagajne ogromen, gnječa neznosna. Velikanski vlaki z nabito polnimi vagoni odhajajo uro za uro z glavnega kolodvora. Vse vlake spremljajo viharni Živio! Nazdar! in Na svidenje! klici. Včeraj je bilo odpremljenih okoli 50 tisoč oseb, naval pa traja še nepretrgoma. Inozemski gosti, Francozi in Belgijci, so odpotovali že včeraj izredno veselo razpoloženi domov, popoldne pa je odšel mogočen češkoslovaški posebni vlak proti Dunaju, ki se je med potjo razdelil na moravski in češki vlak. Hrvati so se odpeljali večinoma že v torek ponoči z zagrebškim vlakom, deloma pa včeraj z dolenjskim vlakom preko Karlovca. S kolodvora v Spod. Šiški je odpeljal vlak Čehoslovake v smeri proti Budjevicam. Radi silnega pritiska imajo vsi vlaki precejšnje zamude. Tudi Srbi so že nastopili dolgotrajno pot v svojo ožjo domovino. Gojenci podoficirskih šol v Mariboru so korakali narodne pesmi prepevaje na kolodvor. Šajkače so imeli okrašene z lipovimi listi, na puškah šopke. Občinstvo jih je prisrčno pozdravljalo in jim mahalo v slovo. Seveda pa je na tisoče in tisoče ljudi ostalo včeraj še v Ljubljani, deloma pa se še povrnejo z raznih izletov. Trajalo bo še nekoliko dni, predno se Ljubljana popolnoma pomiri in zaziba v običajno življenje.

Zdravstvena služba je bila v izletnih dneh sijano organizirana. Na številnih delih mesta so bile improvizirane rešilne postaje in vsi ljubljanski zdravniki so z veliko požrtvovalnostjo opravljali samaritansko delo. Govorice o smrtnih in težkih slučajih so neosnovane oziroma močno pretirane. Bilo je sicer znatno število intervencij, ki pa so bile večinoma le lahkega značaja. Posebno sestre Čehinje so močno trpele v silni vročini. Nekaj oseb je bilo prepeljanih tudi v bolnico, vendar pa so že skoro vse toliko okrevale, da so mogle zapustiti bolniško postelj. Kolikor nam je znano, je zaznamovati ves čas samo en težji slučaj: neko Čehinjo je napadla solnčarica in se ji je omračil um. Vendar pa tudi njeno stanje ni brezupno. Bratje Čehi so nesrečno žrtev vročine odpeljali včeraj s seboj. Toliko v pomirjenje prebivalstva.

Pozdrav češkoslovaških Sokolov v Mariboru.

Ko je mariborsko občinstvo doznalo, da pride vlak s češkoslovaškimi Sokoli, ki se vračajo preko Maribora v svojo domovino, se je v velikem številu zbralo na kolodvoru, da se dostojno poslovi od naših najmilejših bratov, ki so s svojo navzočnostjo v veliki meri doprinesli, da se je naš sokolski praznik izvršil na tako veličasten način. Vlak s češkoslovaškimi Sokoli je prispel v Maribor kmalu po 18. uri. Ker je vlak ostal skoraj dve uri v Mariboru, se je kmalu razvilo živahno prijateljsko občevanje med češkoslovaškimi in našimi Sokoli. Češkoslovaška godba je zasvirala nekaj pesmi. Naši pevci so zapeli nekaj jugoslovanskih, Čehoslovaki pa zopet svoje pesmi, nekaj bolj znanih pa so zapeli vsi skupno. Brat Novak se je v imenu mariborske župe poslovil od Čehov z lepimi besedami, nakar mu je odgovarjal čehoslovaški Sokol v slovenskem jeziku, kar je še bolj povečalo prijateljsko razpoloženje zbranih bratskih Sokolov.

Ob 20. uri so morali dragi bratje zopet vstopiti v vlak. Tudi tukaj se je zopet jasno videl zmisel češkoslovaškega Sokolstva za disciplino in red. Vse je bilo, ko je dal načelnik znamenje za odhod, na svojem mestu. Med burnimi ovacijami in prijateljskimi pozdravi so se odpeljali Čehoslovaki. Pripomniti pa moramo, da bi mariborsko društvo in mariborska župa morala ob takih prilikah skrbeti za to, da se mariborsko občinstvo pravočasno obvesti o prihodu nam milih gostov.

*

Štejemo si v dolžnost, da navedemo širšemu občinstvu imena vsaj nekaterih bratov, ki so sodelovali pri veliki organizaciji zleta. Vso organizacijo je vodil veliki zletni odbor, v katerem je poleg starešinstva visoko število drugih članov, ki so često delali dobesedno v potu svojega obraza in po cele noči ter žrtvovali svoj čas, da je veliko delo lepo uspelo. Danes naj imenujemo le načelnike odsekov, na katere se je delil veliki zletni odbor. Stavbenemu odseku je načeljeval br. Igo Štembov, zdravstvenemu dr. Edo Šlajmer, sprejemnemu Janko Bleiweis, stanovanjskemu D. Šebenik, razstavnemu R. Vesel, prireditelјskemu Danilo Šapla, izletnemu Ante Gnidovec, reditelјskemu Milko Krapež, prehranjevalnemu Bogumil Šlahta s tajnikom Igom Rusom, finančnemu Bogumil Kajzelj z glavnim blagajnikom Tonetom Martincem, železniškemu Verlj Švajger, ženskemu Franketova in Engelmanova. Reditelјem na zletišču je načeloval Fran Šlajpah, ljubljansko Češko obec je zastopal Ružička, našo vojno upravo major Milivojević; za dijaški nastop je skrbel član starešinstva Bajželj, glavna zletna pisarna je slonela na ramah dr. Fuxa. Za koncertne in gledališke predstave je vodil referat neumorni br. Drmelj, v centralni blagovni kontroli sta delala Pleterski in Šalkova. Telovadno tehnično delo je z dobrim uspehom vodil Tehnični odbor: načelnik Murnik podnačelnik Ambrožič, tajnik Ahčin, član Poženel in sodniki Smertnik, Čobal in Kukec.

Navedli smo, kolikor nam je danes sploh mogoče, le nekaj imen, mnogo več jih ostane nepoznanih širšemu občinstvu, kajti Sokolstvo je organizacija, kjer sodeluje vsak izvršujoči brat prostovoljno in s «svetem fanatizmu» po vseh svojih močeh. Ne le imenovanim, marveč vsem podrobnim delavcem, vsej sokolski armadi gre topla, globoko občutena zahvala.

Združenim pevskim zborom!

Poklicali smo Vas, da z našo pesmijo poveličate slavnostne dni prvega Jugoslovanskega vsesokolskega zleta. Prvič je v teh nepozabnih dneh donela zmagonosna pesem v veličastnih akordih na čast veliki sokolski ideji. Prvič po dolgih letih so se združile naše pevske čete da složno in v bratski ljubezni zaori iz njihovih grl poveličevalna pesem pevski umetnosti. Vsem zborom ljubljanskim in tudi onim, ki so prihiteli iz širne Slovenije naša najiskrenejša hvala! Zdravo!

Koncertni odsek za prvi Jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani.

Politične beležke

+ **Dve mnenji.** Kralj Aleksander v proglasu na Sokolstvo: «Sokoli, bodite tudi v bodoče našemu narodu vzgled duševnega edinstva . . . Na tem temelju se bo razvijal nadaljni napredek narodnih in državnih sil.» — Klerikalec: «Sokolstvo je strup za naš narod» . . . («Domoljub», 9. avgusta 1922, št. 31.) in katoliški škofje v pastirskem pismu: «Ali smejo vaši odrasli mladeniči v Sokole, vaše odrasle hčerke v Sokolice? Ako hočete, da se odvrnejo od Boga, od resnice, od blažene večnosti, . . .» «S to besedo, ki jo je govorila Cerkev, in ki jo moramo v vseh zadevah, ki se tičejo naše duše, ubogati, je naše stališče do vsesokolskega zleta jasno podano.» — Razumen človek pa ima sedaj izbiro: Tu narod, Sokolstvo, kralj, država, domovina, Tam, — pod plaščem blaženosti, ostuden klerikalizem, ki zahteva, da moramo v vseh zadevah prepričanja in duše poslušati — ne idejo, ampak «Cerkev», t. j. Škulja, urednika «Domoljuba» in sorodnike.

+ **O razdoru v klerikalni stranki** priobčuje beograjska «Politika» dopis iz Ljubljane, v katerem se pravi med drugim: «Klerikalci niso navajeni na to, da bi bili v opoziciji in ako bi se našla močna srbska stranka, ki bi bila pripravljena podpirati klerikalizem v Sloveniji, bi klerikalci takoj privolili v vstop v vlado s tako stranko, ker si želijo, da bi vsaj v slovenskem delu države vladal klerikalni režim. Ako pride do odkritega spora med obema strujema v klerikalni stranki, potem bo šla umerjena struja, v kateri se nahaja večina višjega klera, po omenjeni poti in v tem slučaju se nevarnost klerikalizma povečava, ker klerikalizem nikdar ni bil in tudi nikdar ne bo nacijonalen. Zato je popolnoma vseeno, ali pride do razdora med klerikalci ali ne, ker za naš narod in našo državo je enako nevaren umerjeni kakor boljševiški klerikalizem.»

Po svetu

— **Češkoslovaška priznala neodvisnost Egipta.** Češkoslovaška je vsled odprave angleškega protektorata nad Egiptom priznala pravno Egipt kot neodvisno in suvereno državo in javila ta svoj sklep egiptovski vladi.

— **Smrt Arthurja Griffitha.** Arthur Griffith, prvi predsednik parlamenta svobodne irske države, je v soboto nenadoma umrl. Arthur Griffith je bil po poklicu literat, ter je že kot mladenič agilno sodeloval pri irskem nacionalističnem pokretu. Njegovi veliki državniški sposobnosti se ima zahvaliti Irska za sporajum z Anglijo, ki ji je prinesel svobodo in politično neodvisnost. Irski parlament je kakor znano ta sporazum ratificiral, a vlada je imenovala Griffitha za prvega predsednika parlamenta.

— **Popoln poraz irskih vstašev.** Londonski časopisi poročajo, da so vstaške čete po trdovratnih bojih z regularnimi kočno izpraznile tudi zadnjo svojo trdnjavo Cork. Poprej so še pognali vsa večja poslopja v mestu v zrak. S tem je odpor irskih vstašev takorekoč zlomljen.

— **Nesreča Gabrijela d' Annunzia.** Poročali smo že, da se je d' Annunzio ponesrečil. Kakor pa se je izvedelo, se mu nesreča ni pripetila na aeroplanu ampak na bolj prozaičen način. Padel je namreč ponoči po stopnicah svoje vile in se pri tem hudo poškodoval na glavi ter zlomil desno ramo. Rane so sicer težke, a vendar ne nevarne.

— **Zračni promet med Prago in Dunajem** se otvori, kakor poroča češko poštno ministrstvo dne 14. t. m.

— **Vročina v Italiji.** Rimski listi poročajo zadnja dva dneva o silni vročini, ki žge v južni in srednji Italiji. V Rimu so imeli predvčerajšnjim 39.8 stopinj C, v Palermu pa 40 stopinj.

Prosveta

Historično razstavo na državni obrtni šoli so gostje obilno obiskali. Posebno so se izkazali za ljubitelje umetnosti bratje Čehi. Domačinov je bilo na razstavi manj. Upamo, da se številneje odzovejo z obiskom prihodnje dni. Razstava ostane odprta do dne 18. avgusta in se zopet otvori istočasno z velesejmom dne 2. septembra.

Ga. Thierry Kavčnik in g. Kovač priredita v soboto dne 19. avgusta ob pol 9. uri zvečer v dvorani Zdraviliškega doma v Rogaški Slatini koncert pesmi s spremljevanjem klavirja. Pri klavirju g. kapelnik Neffat. Spored je sestavljen iz Adamičevih, Dobroničevih, Hatzejevih, Zajčevih, Straussovih pesmi in iz arij iz oper Smetane, Puccinija, Saensa, Bizeta, Thomasa in Mascagnija.

Skladatelj Glazunov je sprejel ponudbo za mesto ravnatelja ene izmed treh londonskih glasbenih akademij.

Šaljapin, znani ruski basist svetovnega slovesa, bo v začetku sezone gostoval v Skandinaviji in na Nizozemskem nakar odide že v četrtič v London gostovat.

Ga. Pavla Lovšetova nam sporoča z ozirom na naš članek v štev. 190 «Naša opera v sezoni 1922—23, da je že meseca marca 1922 odpovedala sodelovanje pri naši operi in da je ostala v ansamblu le še na ponovne ustne in pismene intervencije gledališke uprave, dokler ta ne dobi druge koloraturke. Zato o kakem odpustu iz razlogov štedljivosti ali kakršnekoli vrste ne more biti govora. Popravljamo s tem napačne navedbe v našem gori omenjenem članku.

Sokolstvo

Tekma članov JSS. (Srednji oddelek). V soboto zjutraj se je vršila, kakor smo že poročali, tekma članov srednjega in nižjega oddelka JSS, ki jo je vodil savezni podnačelnik br. Moroslav Vojmović iz Beograda. Vsled velikega števila tekmovalcev komisija še ni mogla dokončati svojega dela, zato so ugotovljeni le rezultati srednjega oddelka.

Prvo mesto si je priborila vrsta Sokola Ljubljana, ki je dosegla od 560 dosegljivih 523 točk, to je 93.37 odst., druga je vrsta Sokola I., ki ima 516.5 točk, ali 92.23 odst., tretja pa vrsta društva Gjenović župe Mostar s 484.9 točkami, to je 86.50 odst. Od posameznikov si je v tem oddelku priboril prvenstvo br. Nande Svetlič, član Sokola I., ki je dosegel vseh 90 točk, to je 100 odst., na drugem mestu je br. Dobravec Jakob (član Sokola Gjenović), ki ima 89.5 točk, (99.44 odst.), tretji pa je br. Orel Vlado (Ljubljana) s 87.5 točkami, to je 97.22 odst. V splošnem je torej rezultat tekme prav dober; čim izvemo za ostale rezultate, jih priobčimo.

Sport

Mednarodne rokometne tekme v Ljubljani. 17., 18., 19. in 20. t. m. se vrše na prostoru Ilirije pred dr. kolodvorom ženske rokometne tekme med S. K. «Židenice» iz Brna in «Ilirijo» ter «Jadranom» v Ljubljani. Gostovanje ene najboljših čeških rokometnih skupin bo dalo našemu rokometnemu sportu, ki je dosegel že precejšnjo višino, novega impulsa ter pomeni mejnik v njegovem razvoju. Razpored tekem je sledeči: Danes, 17. t. m. ob 18. uri nastop! nasproti Židenicam rokometna skupina Ilirije, prvak Slovenije in točasno sigurno najjačja skupina v Sloveniji, jutri, 18. t. m. igra proti Židenicam S. K. Jadran, Iliriji najresnejši tekmec, 19. t. m. se vrši revanžna tekma Židenice : Ilirija, 20. t. m. igrajo Židenice, kot reprezentanca Brna z izbranim timom Ljubljane. V soboto in nedeljo se vrši pred rokometnimi tekmami lahkoatletski miting, čegar razpis priobčujemo na drugem mestu.

Lahkoatletični miting. Lahkoatletična sekcija S. K. Ilirije, priredi v soboto 19. in nedeljo 20. t. m. na svojem sportnem prostoru lahkoatletični miting za gospode s sledečim sporedom: v soboto točno ob 17. uri: 1.) predtek na 60 m; 2.) skok v višino z zaletom; 3.) predtek na 100 m; 4.) tek na 400 m; 5.) met kroglje; 6.) skok ob palici; 7.) predtek na 200 m; 8.) tek na 3 km; 9.) štafeta 4krat 100 m. V nedeljo točno ob 16. uri: 1.) finale na 60 m; 2.) finale na 100 m; 3.) skok v daljavo z zaletom; 4.) met diska; 5.) tek na 800 m; 6.) met kopja; 7.) finale na 200 m; 8.) tek na 1500 m in kot 9.) med odmorom nogometne tekme švedska štafeta 100 × 200 × 300 × 400 m. Miting je dostopen vsem klubom Slovenije, ki so včlanjeni pri Lahkoatletskem savezu za Slovenijo. Prvi trije zmagovalci pri vsaki točki dobe okusno izdelane priznanice. Prijave, za osebo 3 Din, za točko 2 Din in za štafeto 10 Din, se naj vpošljejo do 17. t. m. 12. ure na naslov g. Ljubo Vidmajer, Ljubljana, Podružnica Jadranske banke. Na zakasnele prijave kakor tudi na prijave brez prijavnine se ne bo mogio ozirati. Izvenljubljanskim klubom Slovenije se nudi brezplačen stan.

Službena objava LNP. V petek, dne 18. t. m. ob 21. uri se vrši v restavraciji «Roža», v Židovski ulici obvezen sestanek prvorazrednih klubov v svrho razgovora o novem pravilniku prvenstvenih tekem. Vabijo se klubi: Ilirija, Primorje, Hermes v Ljubljani, Atletiksportklub in S. K. Celje v Celju in S. K. Maribor, Rapid ter MAK v Mariboru, da pošljejo na ta sestanek svojega delegata. — Tajnik.

Objave

* *Izgubila se je* pred kavarno «Evropa» v Ljubljani listnica z malo vsoto denarja in karto za železnico ter legitimacija za četrtinsko vožnjo do Žlebiča na ime Ladislav Vrlič. Prosim, da bi dotični vrnil vsaj legitimacije na uredništvo «Jutra». — Ladislav Vrlič.

* *Jugoslovensko šumarsko Udruženje Podružnica Ljubljana* ima svojo redno odborovo sejo dne 20. avgusta t. l. ob pol 9. uri v mali dvorani Narodnega doma v Celju. Seje se morejo udeležiti tudi člani zunaj odbora s posvetovalno pravico.

* *Velika gasilska vaja* se vrši v nedeljo, dne 20. avgusta, točno ob petih popoldne v Šmartnem pod Šmarno goro in pa v Gameljah, kjer priredi po vaji domače društvo tudi zabavno vrtno veselico. Gasilci in prijatelji gasilstva ne zamudite te zanimive gasilske vaje, katero bo izvajalo nad 16 gasilskih društev.

* *Novo ustanovljena Prostovoljno gasilno društvo na Vrzdencu pri Horjulu* vabi na vrtno veselico, ki jo priredi v nedeljo na vrtu gostilničarja Rodeta na Vrzdencu. Spored: 1. Sprejem gostov. 2. Šaljive igre, šaljiva pošta in prosta zabava in ples. Pri veselici sodeluje narodna godba iz Žažarja. Vstopnina: v kroju 1 Din, nečlani 2 Din. Čisti dobiček je namenjen za nabavo nove brizgalne. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

* *Javna dražba slame.* Danes ob 11. uri dopoldne bo javna dražba slame v novi šoli na Viču.

* *Izdelava zimske službene obleke in čepic za poštne uslužbence.* Dne 21. avgusta t. l. se bo vršila v ekonomskem oddeljenju poštnega ministrstva druga javna ofertna licitacija za izdelavo zimske obleke in čepic za poštne uslužbence. Pogoji licitacije so objavljo v «Uradnem listu» pokrajinske uprave, so pa tudi vsakomur na vpogled pri poštni direkciji (gospodarski odsek) v Ljubljani med uradnimi urami.

Odmevi

Sreda, 16. avgusta.

Šum slavnostnih dni je potihnil. Danes so na vrsti odhodi, ali nakupovanja, izleti, predvsem pa počitek. Sinoči je bilo še zadnje rajanje, zadnji dušek radosti nad tako lepo uspelim ponosnim zletom. Na slavnostnem prostoru se je zbralo nad 30.000 ljudi, igrale so godbe, peli pevski zbori, plesalo se kolo, in sicer pristno, kakor tudi neke vrste drugo kolo, ki mu je hudomušnež dal ime «planinsko kolo» Paviljoni so delali na vse kriplje, da so vsem ustregli. Takšne ljudske veselice Ljubljana še ni videla. Če povemo, da mnogo ljudi ni našlo prostora pri mizah, kjer se je računalo z največjo množino, potem si moremo predstavijati, kakšne množice so včeraj valovale po zares velikopoteznem, uprav ogromnem slavnostnem prostoru. Bilo je tudi prav mnogo kmečkega ljudstva. Zabava je bila vesela, bila je živahna, prav živahna, naglasiti pa moramo, da je bila povsodi dostojna in bratska sokolska. Pisec teh vrstic je še pozno v noč «inspiciral» ves slavnostni prostor in pri tem ugotovil, da zlasti nikjer ni videti nikakršnih prizorov pijanosti, kakor se pri drugačnih, čeprav mnogo manjših zabavnih prireditvah žal le prepogosto opažajo. Tudi v tem oziru treba zaznamovati veliko razliko med sokolskim zletom, odnosno njegovimi zabavnimi prireditvami, in med zabavami nesokolskimi. Tudi v tem oziru — še posebno, če upoštevamo svojo dobo, — moramo z veseljem in ponosom ponavljati, da je bilo vseskozi dostojno in trezno ob vsem šumnem in glasnem veselju.

*

Od onih, ki so se v teh dneh posebno odlikovali, treba posebno pohvalno omeniti varnostno stražo in železničarje. Obojni so imeli ogromno delo, ostajali so čez ure v delu, trudili se in ostali neopaženi, čeprav gre enim kakor drugim velik delež na lepem uspehu. Ravnotako je v teh dneh mnogo trpelo strežajsko osobje, ki je storilo vse, kar je zmoglo ob dosedanji pomanjkljivi organizaciji, odnosno izšolanosti. Ono je gotovo med najbolj utrujenimi. Na slavnostnem prostoru so v veliki meri prostovoljno poslovali člani Sokola.

Ves čas so bili v pripravljenosti tudi gasilci, dalje osobje električne cestne železnice, ves čas pripravljeni naši zdravniki. Ravnotako je vršilo pooštreno službo osobje mestne elektrarne, še posebej pa treba omeniti zbor snažilcev cest, ki so z nepreslanim škropljenjem mesto vzdrževali kljub navalu množic čisto in po možnosti hladno.

*

Raznih zanimivih prizorov o zletu je legijon. Kdo bi jih vse opisoval, kdo bi jih sploh vse zapazil! Tako je danes n. pr. skoraj nemogoče izračunati, koliko je zlet prinesel v mesto denarja. Laže je ena sama kavarna prodala za 200.000 kron sladoleda. Če je to res, kolko je pa potem šlo za hrano, pijačo in stanovanje?

Nekaj manjših prizorov: Navdušeno - zvedava in prisrčna je radovednost, s katero so si hotele češke Sokolice vtisniti v spomin sliko našega kralja in ministrov. «Ten šedivy stary pan, to je Pašić?» «Brate, vypuję (posodi) mi ten triedr až si podívam (pogledam) na krála.» Tako nekako so me prosile in moj trieder je romal po celem oddelku iz roke v roko in vse Čehinje so si kazale druga drugi: Vidiš, to je kralj, oni tam je Pribičević, da, ta črni, — kdo je pa tisti mali v sivi obleki? A, to je Marković? Kje je pa vaš «zahraniční»? Itd.

Na sploh moramo reči, da toliko lepih, zdravih mladenk in žen še ni bilo v Ljubljani, kakor sedaj na zletu. Tudi gostje so to opažali in poleg telovadnih naših uspehov konstatirali, da smo klub vojni in njenemu biču, ničnemu pustošenju krepka, zdrava rasa . . .

Zdrava, tudi moralno, kljub vsemu. Tudi razum je zdrav. Koliko se je prelivalo hujskanja, ki je skušalo zlorabiti resnično nezadovoljnost, — toda ko je Pašić stopil iz stolnice, so mu bile prirejene spontane ovacije, ki so sivolasega zaslužnega državnika očividno razveselile. To ni bila strankarska ali «politična» ovacija. Nikdo je ni priredil, nikdo ni mislil pri tem na sedanjo politično konstelacijo. Ovacije Pašiću je izvirala iz enostavnega zdravega čuta: Evo, tu je zaslužen mož — narodnjak, naš človek s težko preteklostjo, — eden onih, ki so sodelovali v velikem boju in pomagali pri ustvaritvi Jugoslavije. Torej: Živio! Ovacije Pašiću — bile so značilne za zdravi narodni čut, za zdravo našo državljansko zavest, ki je že globoko vkoreninjena in ki je tudi peklenska vrata ne bodo več premagala.

*

Gospod nečak ima 17 let, in prišel je na zlet. Seveda bo moral doma polagati račun o blagajni. Mulus mimogrede že tri dni zbira razne stare vetopnice, kontrolne odrezke in liste za občinski davek, da se ž njimi izkaže pred skrbno mamico. Evo, dogaja se tudi stvari, ki se s strogega stališča ne dajo zagovarjati. Ej, dečko, navdušen si in nevede doživljaš sedaj rek o onem, ki mu je bilo mnogo odpuščeno.

*

Tržaška «Coda del Diavolo» je v nedeljo napisala dober svet: «Hitro napravimo sedaj v Julijski Krajini plebiscit. Sedaj bomo zmagali. Kar je boljših Slovencev, so itak vsi v Ljubljani na zletu!»

*

Poročali smo že, da so se naši tuji gosti prav izvrstno počutili v zletnih dneh. Zlasti naše pesmi so jih osvojile, da se jih niso naveličali, nego se jih celo urno naučili. Belgijci so menda posebno muzikalni in ritem naših popevk jim je bil nekaj nad vse zanimivega. Dasi smo razumeli besed, so se kaj hitro naučili melodije in teksta. Tako je bilo zares originalno, s koliko vnemo so prepevali Belgijci našo narodno «Regiment po cesti gre» ter so koncem vsake vrste po naše povriskavali. In peli so tudi staro študentovsko «Vinca, vinca rumena . . .» — po taktu korakali ter vriskali, kakor so čuli naše pevce, objestno: «Juh! Juh!» Če nič drugega, so odnesli Belgijci s seboj v domovino nekaj naših pesmi, ki bodo govorile o našem dobrem značaju in temperamentu.

Vsesokolski zlet

Francoska sodba o nas

Imeli smo priliko slišati izjavo člana francoske telovadne vrste, ki je z ozirom na težkoče, ki jih je moral premagati naš sokolski savez, nadvse laskavo. Na vprašanje, kako utise bodo odnesli francoski udeleženci iz Ljubljane, je s kratkimi besedami odgovoril: «Vous êtes les meilleurs organisateurs de l'Europe!» (Vi ste najboljši organizatorji v Evropi!). To priznanje mora biti vsem našim Sokolom, vsem onim, ki so se postavili v službo vzvišene sokolske ideje, veliko zadoščenje, ker je v teh kratkih besedah izraženo ono, kar nam mnogi naši neprijatelji odrekajo. Pokazali smo vzorno disciplino, ki je mogoča le pri narodu, ki ima svojo kulturo, ki ima civilizacijo. Nočemo prikriti, da je bilo nedostatkov, ki pa so pri takih velikanskih prireditvah neizogibni. Že z ozirom na inozemske novinarje, ki so prišli med nas, da vidijo naše delo in da poročajo o naših uspehih, poleg tega pa tudi in cauna sua moramo poudarjati, da pretirane vneme raznih rediteljev v izvrševanju službe nismo mogli razumeti. Tudi novinarji so se stavili noč in dan v službo Sokolstva in se ne bi smeli ovirati v svojem težkem delu.

Nad vse brezhibno je funkcionirala sanitetna služba. Pri vseh nezgodah, ki so se dogodile, so bili naši «usmiljeni bratje» točno na svojem mestu. Zdravstveni odsek pod vodstvom požrtvovalnega brata dr. Šlajmerja je izvršil svojo nalogo na tako odličen način, da mu gre v prvi vrsti zahvala za točno funkciorniranje velikega tehničnega aparata, ki je bil potreben, da se zvrši zlet z ono točnostjo in v onem redu, ki ga občudujejo vsi, gostje in domačini.

Tisoč gibov — en gib, tisoč misli — ena misel

Ko je ustanovitelj Sokolstva dr. Miroslav Tyrš snoval prve načrte za novo narodno organizacijo, je bil v Avstriji čas molka. Vladal je absolutizem. ki ni dopuščal, da bi se javno izražale svobodne in narodne misli. Kadar človek ne more ali ne sme govoriti — izraža svoje misli z gibi. In tako je prišel ustanovitelj Sokolstva, ki je dobro poznal stari grški vek in je bil poln narodnega čustva, na idejo, da bi se misli tisočev izražale s tisočerimi enakimi gibi. Ti gibi ne le krepe in krase telo, ampak izražajo tudi neke misli. Ako ne gojimo telesa, postane okorno in pogosto najlepša misel ne pride do veljave, ako ji ne damo na zunaj primernega povdarka. Saj se v tem skriva harmonija duha in telesa, da svoje misli spremljamo tudi z odgovarjajočimi gibi. Dr. Tyrš je poznal staro grško dramo, kjer je zbor izražal svoja čustva z besedami in gibi. Ako pa beseda v onih časih molka ni smela na dan — jo je moral nadomestiti gib. In tako so začela govoriti telesa: Telo je imelo izražati tudi notranjo silo in voljo, Tyršev stavek «Krekimo se» ni veljal le za telo, ampak tudi za duh. In tako je Sokolstvo krepilo telesa, da je kazalo svojo notranjo odločnost.

Leta 1862. ko je bilo ustanovljeno Sokolstvo, je sicer najhujša doba molka že minila, — toda daleč je bilo še do one duševne in telesne svobode in popolnosti, ki je o nji sanjal Tyrš. Suženj ne sme nikoli povsem povedati svojih misli — in tako smo pol stoletja govorili v Sokolstvu z gibi. Najprej je bila le mala četa, ki je z enakimi gibi izražala enake misli — toda četa je od leta do leta rastla. Četa pa je imela tudi svoje gledalce, ki so razumeli govor teles. In tako je iz začetne neme sokolske čete rastla bolj in bolj jasno govoreča sokolska armada. Tisoči in tisoči so se pridružili, da dajo s skupnimi enotnimi gibi izraza skupnemu enotnemu čustvovanju. Notranja sila, ki se je izražala iz početka še v nemih gibih, ki so bili le nekaterim razumljivi, je dobivala vedno jasnejše izraze in je bila bolj in bolj razumljiva širokim vrstam.

Proste vaje so govor teles. V njih je na najveličastnejši, način izražena misel sokolske skupnosti. Ljudje, ki žive daleč drug od drugega in se niso nikoli videli, pa žive v eni skupni misli, se vadijo istih gibov in istih vaj, da pri skupnem nastopu izpregovore pred najširšimi masami. Tisoč gibov je pred nami in vendar je to en gib, tisoč misli in vse je ena misel.

Tu se na najkrasnejši način pokaže harmonija duha in telesa — pa tudi harmonija duhov in teles. Zato tvorijo proste vaje pri vsakem zletu najvažnejšo točko, ne le za Sokolstvo, ki nastopa v pripravljenih vrstah, ampak tudi za občinstvo, ki ravno v njih vidi velikost sokolske vzgoje.

Bili smo priča veličastnemu prizoru, ko je Sokolstvo nastopilo pred nami s prostimi vajami. To niso le gibi, to so misli — izražene jasnejše nego sto in sto govorov. Množice, ki gledajo to enotnost, nehote čutijo enako in odnašajo s seboj radostno misel, kako lep je svet harmonije, kako srečen je narod, ki živi v enotnosti, kako je treba vedno in povsod družiti sile v eni skupni misli: v ljubezni do domovine: ona je tista, ki druži tisoč gibov v en gib — tisoč misli v eno samo misel.

Sokolske pripombe

Komu pozdrav?

Da ste mi zdravi, Sokoli iz Niša, Skoplja, Zaječara, Sarajeva, Mostara, Splita, Velike Kikinde, Pančeva!

Pozdravljali smo jih po ulicah, če smo se srečali, te Jugoslovane naše, ki so prišli daleč na sokolski zlet. Nismo se doslej videli z njimi, ne se poznali, komadaj da smo vedeli za njih domači kraj, in vendar jih nismo svečano in v govorniški pozi ogovarjali. zakaj oni so **naši**, popolnoma naši. Kakor pravega brata, kakor pravo sestro smo pozdravljali Sokola iz Štipa in Vršca, brez retorike in govorniške distance. Zakaj vsi smo v tej naši jugoslovanski hiši **doma**.

Časi svečanih medsebojnih sprejemov so minuli: kot jugoslovanska **enota** smo na kolodvoru svečano pozdravljali drago slovansko enoto, **Čehe . . .**

Dobra znamenja?

Velika večina ljubljanskih hiš je okrašena. Zastave vihrajo z njih; često se vijejo sredi cvetja.

Visoko proti nebu moli drog, ki nosi zastavo tvorničarju Pollaku. Tudi profesor Jarc je okitil svojo hišo z zastavo. Kaj čutijo ti gospodje, kam merijo? Tudi dr. Mantuani in dr. Gregorič sta se udeležila sokolskih prireditev.

Kakšne zastave naj razobešamo?

Videli smo državne. Pravo. Videli smo slovenske, samo slovenske; to ni prav. Posebno prav ni v sokolskih dneh, ko gledamo iz slovenske prošlosti v jugoslovansko bodočnost.

Videli smo pa hvala Bogu tudi ljubljanske hiše, ki so razobesile **srbske** zastave in srbske ter slovenske zastavice mešali s hrvatskimi. Te hiše so pokazale, da čutijo jugoslovansko; njim Jugoslovanstvo ni kak tako zvan «višji» teoretsko - logičen pojem, ampak realno mešanje dosedanjih elementov v **novo večjo** tvorbo. In ta nova tvorba je vsebina naše **forme**, to je, jugoslovanske države.

Ni bilo prav.

Bilo je to ob teh sokolskih dneh; čuj pozdrav Sokolom, **a ne** pozdravlja Sokol. Pozdravlja najprej Slovence slovenski, potem Francoze francoski, nato — Hrvate in Srbe hrvatsko-srbski, končno Čehe češki. Kje je tu Jugoslavija? Zakaj so Slovenci odtrgani od Hrvatov in Srbov? Ali govornik ne ve, da jugoslovanski Sokol ne pozna slovenskih, ne hrvatskih in ne srbskih Sokolov, da je Sokol le **eden**, t. j., jugoslovanski in da ta Sokol poveljuje le: stupaj!

Da, stupaj napred! Od srednjeveških plemenskih razlik k popolnemu narodnemu edinstvu.

Dva sokolska veterana

V naši nedeljski številki je prav zanimivo opisal pričetke slovenskega Sokolstva gosp. ravnatelj Peter Grasselli. Za našo kulturno-politično zgodovino, še vedno nenapisano, a čim dalje potrebnejšo, bi si želeli še več takih člankov. Dasi so dr. Vošnjakovi «Spomini» na nekaterih točkah zelo površni, so vendarle slovenskemu novinarju marsikdaj edini in prav izvrsten vir. Naši starejši in najstarejši kulturni in politični delavci vedo marsikaj, česar ni niti v nobeni knjigi in v nobenem časniku.

Naj torej Grassellijev spis še nekoliko izpopolnim! Tisto naše prvo telovadno društvo na Drenikovem vrhu je bilo hkratu pevsko, a brez odbora in pravil. Vse delovanje se je vrtilo okoli Drenikov in Mandiča. Pač pa je imelo društvo svoje podporne člane, kajti izvršujoči člani so bili večinoma vedno «suhi». Posebno zaslužni člani so bili: Čajke, podravnatelj predilnice, Hudovernik, trgovec v Kolodvorski ulici, Štedry, bivši trgovec v Lukmanovi hiši, na prostoru, kjer stoji danes glavna pošta, in Gajdič, mestni blagajnik, ki se je leta 1873. na pokopališču ustrelil. Naj ostanejo zabeležena imena teh že davno pozabljenih mož, ki so dajali sredstva mladeničem, da so mogli prvi razširjati ljubezen do telovadbe med našo doraslo mladino. Resni telovadci so bili« Arko Albin, novinar, Drenik Fran. Drachsler Pavel, Valenta Vojteh, brata Fabriatti, Garzarolli, Colloretto in Blumauer Henrik. Zadnje imenovana petorica so bili praktikantje pri finanč. ravnateljstvu in so dobivali po 14 krajcarjev na mesec, pavšal za peresa. Dalje so bili telovadci Buštele Fran, Hren Jakob, davčni praktikant, Cegnar (nečak pesnikov), trgov. sotrudnik, in Schweiger Avgust, kasnejši zobozdravnik.

Spočetka so imeli skromno telovadnico pred hišo; kasneje so jo prepustili dijakom, zase pa postavili telovadno orodje nad hišo na planoto. Drenikov vrh je imel torej prvo telovadnico slovensko bodočih Sokolov.

Ko se je leta 1863. ustanovil Južni Sokol, je bil Drenik Fran že pomožni uradnik deželnih stanov. Leta 1864 je bil izvoljen za župana dr. Henrik Etbin Costa in Sokol mu je priredil bakljado. Pri obhodu po mestu je nosil sokolski prapor Fr. Drenik. Skozi okno je videl predrznega uradnička zagrizen nemškutar pl. Kalmann, Drenikov pisarniški ravnatelj. In nemškutar je pobesnel ter naročil, naj Drenika že naslednjega dne kratko odslove. To se je tudi zgodilo Drenik pa je nosil sokolski prapor še celih 10 let, postal zavarovalni uradnik, bil 27 let Sokolov odbornik, leta 1878. in 1879. celo njegov starosta ter je Sokol še danes, ko je že 83 let star. Drenik je bil dolga leta neumorno deloven član ljubljanske Čitalnice, Dramat. društva in Glasbene Matice; sodeloval je kot pevec, igralec in govornik ter bil predsednik Čitalnice v Spodnji Šiški celih 25 let. Pod njegovim predsedstvom je prirejala Čitalnica v Sp. Šiški velike koncerte, gledališke predstave, predavanja ter je uprizarjala celo spepoigre. Zdrav in čvrst je še dandanes ter ne izpusti nobene sokolske prireditve. Sokolski kroj nosi ponosno in ga bo nosil do zadnjega diha!

Samo dve leti mlajši je *Grasselli Peter*. Bil je po dolgi dobi narodne sramote, ki je trajala od l. 1869. do 1882., zopet prvi slovenski župan mesta Ljubljane. In županoval je do leta 1896., torej celih 14 let. Ponosna je bila slovenska Ljubljana na moža, ki si je že kot mlad jurist in mladenič pridobil velikih zaslug za slovensko kulturo in narodno zavest. Prav tistega leta, ko je bil ustanovljen «Južni Sokol», je urejal Sokol Peter Grasselli narodno-radikalni slovenski list «Triglav». Razpuščen je bil «Južni Sokol», a «Triglav» ustanovljen, njegov pogumni urednik pa zaradi «motenja javnega miru» obsojen v trimesečno ječo! Kdor je ugovarjal nemškim in nemškutarskim nasilstvom in žalitvam, je takrat pač opasno «motil javni mir». Toda Grasselli je imel še druge neodpustljive grehe na vesti. Bil je naravnost izvrsten diletant ter je igral najtežje dramatske vloge z umetnostjo in eleganco rojenega igralca. Kadar je nastopal on, je bila slovenska predstava razprodana. To je peklo nemškutarje. Zato so ga mrzili in preganjali. A Grasselli je bil tudi oni mož, ki se je v družbi dr. Razlaga, dr. Zarnika in dr. Vošnjaka najuspešnejše trudil, da je Ljubljana končno dobila slovenski političen dnevnik in slovensko tiskarno. Po njegovi zaslugi se je preselil «Slovenski Narod» iz Maribora v Ljubljano ter se je ustanovila Narodna tiskarna, ki ji je bil prvi ravnatelj. A bil obenem tudi listov marljiv dopisnik, podlistkar in članka. Znan je bil kot duhovit in eleganten govornik ter mož ne le širokega duševnega obzorja, nego tudi — kar je bilo takrat še redkejša vrlina kakor danes — mož svetovno uglajenih manir.

Razumljivo je torej, da je bila slovenska Ljubljana vesela, da je mogla tako zaslužnemu možu za vse žalitve in krivice nemškutarstva dati zadoščenje s tem, da ga je izvolila za ljubljanskega župana. Izvolila ga je kasneje tudi za državnega poslanca in deželnega odbornika. Bil je predsednik Dramatičnega društva in Slovenske Matice, kasneje desetletja njen podpredsednik; leta 1896. se je prostovoljno umaknil z županskega stola in prevzel ravnateljstvo mestnega užitninskega urada V tem uradu je ostal do letos. V visoki starosti je stopil šele definitivno v pokoj, živahen, dovtipen in duhovit, kakor v svoji mladosti. Baje piše spomine svojega velikih dogodkov in mož bogatega življenja. Spomin ima namreč izvrsten in često je presenetil svojo družbo z realistično popisanimi detajli. ki so za zgodovinarje dragoceni. Želimo obema jubilarjema še dolgo življenje v miru in zadovoljstvu ter jima kličemo od srca: Zdravo!

Sokolstvo in vojaštvo

Beograjska «Politika» priobčuje povodom prvega jugoslovanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani časuprimeren članek o Sokolstvu v zvezi z našo narodno oz. državno obrambo.

«Politika» opozarja merodajne činitelje v državi, da pri izdelavi novega zakona o ustrojstvu vojske mislijo na sodelovanje Sokolstva in vojske in sicer iz več razlogov. Armada stane zelo veliko denarja, ker je potrebno, da služi vojak po osemnajst mesecev pri kadru, ako se ga hoče popolnoma pripraviti za njegove naloge, razun tega je pa od te dolge službe še ena škoda: gospodarska, ker se mladi ljudje predolgo odtegujejo produktivnemu delu.

Ako bi se vojaško aktivno službovanje znižalo za 6 mesecev na eno samo leto, bi ojačili delovno moč države za 22 milijonov delovnih dni, ako bi 150.000 aktivnih vojakov bilo odtegnjeno produktivnemu delu samo 12 mesecev in to bi v našem narodnem gospodarstvu pomenilo zelo veliko, ker ako znaša prinos enega delavnega dneva samo 25 dinarjev, bi znašala ta korist na leto okolu 550 milijonov dinarjev. In ker stane vsak vojak na dan najmanj 15 dinarjev, bi bilo tudi pri teh izdatkih prihranjeno okolu 330 milijonov dinarjev in ker so izdatki za enega vojaka v vojašnici izračunani zelo skromno, ni nič pretirana trditev, da bi prinesla skrčitev aktivne vojaške službe za 6 mesecev državnim financam skoraj milijarde dinarjev na leto.

To bi se dalo doseči, ako bi prišla mladina v vojašnice že kolikortoliko izvežbana, ko bi se vsaj štiri leta pred vojaškim naborom sistematsko vzgajala telesno v sokolskih telovadnicah in se naučila pri tem tudi streljanja.

«Politika» piše doslovno: «Organizacija, ki naj pomaga armadi da ta dobi pripravljene, krepke in disciplinirane vojake, je sokolska organizacija. Ona daje človeku celo ono, česar mu vojašnica pozneje ne more dati, to je idejo bratske solidarnosti, ker v Sokolu so neznane strankarske, plemenske, verske in stanovske razlike. Sokolstvo bi torej lahko pomagalo vojski, da ojači domovino ekonomsko in finančno, pri tem pa obdrži svojo borbeno vrednost, vojska bi pa podpirala Sokolstvo v njegovem stremljenju, po čem prejšnjem duševnem in kulturnem ujedinjenju. Za našo bodočnost je skupno delo vojske in Sokolstva močan faktor, ki se z ničemur ne more zamenjati.»

Tako «Politika», ki navaja še razne posameznosti, ki naj bi se uvedle v novi zakon o ustrojstvu vojske z ozirom na sodelovanje Sokolstva. Mislimo, da bi se ti predlogi morali upoštevati, pri tem mora biti pa seveda izven diskusije, da ostane Sokolstvo tudi v bodoče popolnoma samostalna in neodvisna organizacija, ker samo tako bo moglo izvrševati svojo veliko in težko nalogo, ki si jo je stavilo. Sokolstvo je strogo nacionalna organizacija in čisto naravno je, da sodeluje z našo narodno obrambo; **že s** tem, da vzgaja in ustvarja dobre državljane, postaja Sokolstvo največji podpornik te narodne obrambe. Skupno delo sokolske in vojne organizacije je potrebno; problem je le, kako to skupno delo urediti.

Burleska gospodina Peruna, boga groma

(Rastko Petrović je izdal v «Biblioteki Albatros», ki jo izdaja v Beogradu skupina najmlajših pisateljev, v nje 3. zvezku burlesko pod gornjim naslovom. Beograd, 1921. Sveslovenska knjižarnica. Str. 174. Cena 11 Din.)

Perun, bog groma, staroslovanski bog. To je, se zdi, junak povesti. Ali bo imel ta božanski junak konflikte s tovariši svojimi, z bogovi, ali z ljudmi? In če z bogovi, kje se bijejo boji? Kje je kraljestvo slovanskih bogov, slovanski Olimp?

A.

Serranski raj in slovanska zemlja.

Raj naš je obdajala vinska palisada. Ker je zadruga bogov bila majhna, je tudi raj ostal tesen: malo gozdičkov, malo njivic, paš in livad in kot z domovi. Hiša Perunova je bila od hrastovih brun, malo v zemljo vkopana; ruski so jo zvali zemljanka, poljski zemjanka, srbski zemunica, češki zemnica, a rekli so ji tudi še busara, lubnjača, prizemka, iša, hiša, hžta. Okoli nje so bile postranske zgradbe, kakor hlevi. V hiši je dosti čisto, ali smrde kože, ki jih je mnogo notri.

V raju se strogo pazi, da bi rajska vrata bila zaprta; če ne, bi se vtihotapili v raj kakšni siromaki, a beda in rajsko veselje, to dvoje je nezdružljivo.

Kaj pomeni danes hrup in praska v nebesih? Sin Perunov je pustil vrata rajska odprta in stari Perun zato strašno grmi — siromake zunaj na zemlji je pa kajpada strah, da jih božja strela ne zadene...

Pot od ohridskega jezera v raj drži preko 8 jarkov in 9 studencev ter se končno kakor da izgubi v travi; ljudje pač že prej večinoma obtiče v kaki mamljivi hiši kakšne «doline šentflorijanske» ter pozabijo na «raj».

V ljubezni ni meje med rajem in zemljo. Tri starejše hčere Radgostove so hodile vsako noč k moškim na vas; ker so pri tem morale preskakovati plotove in trnjake, so se zjutraj vračale razkuštrane in strgane. Sam bog Radgost je ljubil svojo sestro; Kupala se zaljubi v svojega sina, njen mož vrže iz ljubosumnosti kopje vanj, odkar ga podpira vsa priroda, ozdravi sin. Seveda če gre za ljubav Meseca, je tudi kaj viteške romantike vmes, ki se konča z junaško smrtjo. Najljubkejši mladenič med bogovi in najmlajši, ta, ki Perunu kuje iskre, je pa Veles, ljubavnik žita, mladosti, solnca, trave, vsega od neba do zemlje; otvarjajo se mu žene, dekleta in starke, ker je lažljiv kakor vsi ljubavniki: čim vidi človeka, ki mrzi, mu govori o mržnji, tatu govori o kraji, da je visoka in edinstvena, ubljalcem o krvi, fantom o pijanstvu, šumam o stoletjih, nebu obljublja avijatike, skratka vsakemu tako, da mu je prav, a najrajši misli o dekliških posteljah. Zdi se, da bogovi rajši hodijo na zemljo v vas nego ljudje v raj.

V tem in takem raju je torej — to nam naznanja naslov Petrovićeve povesti — doživel ali igral Perun svojo burlesko.

Je li to zares bila burka? Je li bila glupa burka ali komedija; t. j., tragikomedija? Na to si bomo mogli odgovoriti, če si ogledamo vsebino povesti.

B.

I. O razbrzdanosti bogov.

Bil je bogovom sicer podan nekak zakon o ljubezni in morali in Dažbog, bog solnca, sam ga je čuval. Toda kaj je zakon in kaj je praksa? Bog Trojan n. pr. je gazil vse predpise ter se nekoč kratkomalo preselil iz raja ter si ob Savi postavil celo vrsto gradov. da bi mogel v njih svobodno ljubiti zemljanke. Kipelo so neke pritožbe proti njemu v nebesa in sam Dažbog je odšel na moralno inšpekcijo, ali še on je v ljubezni postal Trojanu konkurent ter se z njim zato skoro smrtno pobil.

Vsled tega je Dažbog odložil inšpektorat ljubezni in v raju nikdo ni več mislil na moralni zakon.

II. O Naboru Devolcu.

(O devlskih zemljoradnikih in njihovi ljubavi.)

Devol je dolina blizu Ohridskega jezera. Pod konec 8. stoletja je tam v vasi Poljani živel in ljubil mladi Nabor.

Devolski zemljoradniki, vesela prirodna mlada moč sredi močne prirode, mlatijo, se kopljejo, vejejo in ribarijo. Še bogovi iz raja jih ne smejo motiti. Nekoč so v večernem hladu ribili v ohridskem jezeru; kar se začne prepir: neki bog ni hotel pustiti svojega sina v hišo, ker mu je prišel prepozno domov; ribiči zaukažejo rajnikom: prst!, zato da jim ne zmotijo rib.

Nabor bi vzel svojo drago Upravko, ako ni mogel dati vola za odkup. Odloči se iti v raj povprašat, kaj naj stori. Najde boga Velesa, ki je pravkar ves znojen zalival kiselo zelje; Veles mu pove, da je najbolje, če oba, Nabor in Upravda, umreta in se preslita v raj. Čez 7 dni sta res že — vsled neke kuge — v raju. Ali Nabor, ki je sicer bogovom na plesu imponiral, se ni čutil dobro v raju; ljubosumen je bil na bogove radi lepe žene svoje. Iz ljubosumnosti je ubil lepega boga Radgostića, se napil njegove krvi ter preko rajskega plota pobegnil med svoje ljudi. Ni lepo biti, brez telesa, a lepo je, ogoljufati vse bogove! Našel se je vendarle eden, ki je ubil svojega boga!

Toda kmalu je Nabora v Devolu zmanjkalo.

III. Kniga apokrifna.

V 14. veku smo, na morju, ki deli zemljo od pekla. Marija, mati božja, in arhangel Mihajlo se vozita v ozkem čolnu. Nevesta božja sanja o djavolu... Opoldne srečata velik čoln; sv. Peter puši v njem in vozi duše v pekel.

Zaplovejo v pristanišče pekla; v 1. delu pekla so *ideje*, nejasne, razblinjene in zbite, kriče druga nad drugo brez harmonije, nekatere hočejo samih sebe oplditi... v drugem delu, onstran strašnih brezden so oni, ki so odbili vladajočega boga, in zavrženi bogovi sami: Perun, Radgostić (edini Veles, žaltolasi ljubavnik, je ostal na zemlji)... Perun psuje: Po kaki pravici je Ilija njemu vzel pravico do grmenja...

Kar se v daljavi pojavi v čolnu Nabor, sedaj pobožen menih, kaludjer «oče Simeon», star 612 let...

Na zemlji se je med tem v Simeonovem manastiru raznesla vest, da je arhangel Mihajlo po božji zapovedi odpeljal bogorodico v pekel... Kar se prikažejo v zraku bojevniki z meči; vržejo se na kaludjere in jih uničijo.

IV. Knjiga, kaj je bilo nazadnje.

Ilija, Miloš ali Nabor Devolac je užival vse, a se ni oženil, se ni obogatil in ni umrl. V nebesa ga ni spustil ključar, vrag pa ne v pekel. Zato se vrne na kraj, odkoder je izšel, si postelje tam in tu ždi v dosadi (dolgem času) do danes... Morda je to baš Nabor Devolac. Ni se ganil z mesta 1700 let in minilo je brezbroj stoletij... Seljak je oral čezenj, plug je zaškripal in vsi plugi sveta so tedaj zaškripali...

Karadjordje, vojna s Turki, srbsko-bolgarska vojna, svetovna vojna. Bogoljub, potomec Nabora Devolca, je bil 1925 v neki buni ranjen; umiral je v bolnici, broj 8 v sobi broi 9: že trikrat je zapalil svečo in jo z že trdim prstom zopet ugasnil. Vse mu je naenkrat: ustvarjanje, morala, Peruni, devojke, mladeniči, raj, pokel, uboj, srednji vek, religija, revolucija, komarji, ulice, ulice, vse se zgodi in umre v tem trenotku.

Ko si prečital prvo poglavje, ki se vrši poglavitno med bogovi, se ti zdi, da bo povest ves burka, vesela burka o slovanskih poganskih bogovih. Toda ko se z drugim poglavjem preselimo na zemljo ter *odtod* tvorimo svoje nazore in gledamo na bogove, postaja stvar resna — če morda ne začutimo parodije na Črtomira in Bogomilo! — in ostane tako do konca. Le višji humor, ki opazuje *vso* zgodovino človeštva z enega visokega obupanoresigniranega stališča, je dogodbe odzval «burlesko». Seveda za mlade Petroviće je tako visoko stališče običajno — afektacija.

Kakšna je tragikomedija zgodovine? Veseli stari Peruni, grešni bogovi grešnih mladih Naborov, so propadli. Krščanstvo jih je spravilo v svoj pekel, zakaj ne samo krščanski bog, še celo krščanski vrag jih je imel za barbare. Toda pridejo nove vojske, poslanke novega boga; ta pošlje roditeljico božjo samo v pekel in zmlati izpovednike krščanstva, menihe. Pravnuk nekdanjega poganskega Slovana ob ohridskem jezeru in poznejšega srednjeveškega meniha Nabora umre leta 1925. brez vsake vere v življenje po smrti. Naveličal se je vsega. In vendar ne vemo ob koncu, ali bo on svečo življenja rajši prižgal ali rajši upihnil.

Stoletja je ležal ta ohridski Slovan na zemlji in zrastel z njo v eno nepremično maso. Zaškripal pa je preko njega plug in zaškripali so vsi plugi sveta... Ali naj tu rajši čitamo: počila je puška nad njim in počile so vse puške sveta (1912. 1914)?

Dr. Fr. Ilešič.

Kulturni pregled

Bosna i Hercegovina

(Izdala sarajevska sekcija Udruženja jugoslovenskih inženjera i arhitekta u Sarajevu maja 1922. Tisk Zemaljske štamparije. Cena Din 25.—.)

Povodom svojega tretjega kongresa v Sarajevu je izdala sarajevska sekcija Udruženja jugoslovenskih inženjera in arhitekta «več ali manj popularno» (kakor pravi redakcija) pisano knjigo z naslovom: «Bosna in Hercegovina». Z njo hoče seznaniti strokovnjake in laike z razmerami teh dveh, nam še precej neznanih dežel. Knjiga podaja pregled tehničnih del, gospodarskega razvoja in prirodnih lepot Bosne in Hercegovine. Uredništvo opozarja na velike težkoče, ki so zvezane z idejo takih del, vendar upa, da doseže knjiga svoj namen ter da bo njene težnje občinstvo razumevalo.

Knjiga ima zelo raznovrstno vsebino izpod peres znamenitih strokovnjakov na tehničnem polju. V glavnem je razdeljena na tri dele, in sicer v geografsko-historijski pregled Bosne in Hercegovine, v turistiko in balneologijo ter v privredo in tehniko.

V prvem delu sta v izčrpnih člankih obdelani zgodovinska in geologija, položaj in meje, oro- in hidrografija ter klimatske prilike, a v tretjem gospodarstvo, zlasti rudarstvo, gozdarstvo, komunikacije, šolstvo in melioracije. Zanima me predvsem drugi del, ki govori o turistiki in balneologiji.

Sedaj, ko se tujski promet kot ena najvažnejših panog narodnega gospodarstva razvija bolj in bolj, se ne čudimo, da so mu tudi inženjerji in arhitekti posvetili svojo pažnjo. V članku «Turistika» govori člankar najprej o splošnih razmerah v Bosni in Hercegovini, v kolikor se tičejo tujskega prometa in turistike. Omenja, da sta Bosna in Hercegovina radi prirodnih lepot in radi originalne orijentalske stafaže etnografsko najzanimivejši deželi v Evropi. Radi varnega potovanja in ugodnosti sta ti deželi kakor ustvarjeni za tujski promet. Žal, da prometna sredstva niso prvovrstna. Pač pa je okoli 400 km dobrih cest za kolesarje. Člankar daje tudi navodila in nasvete za potovanja. Podrobno so obdelane vse važne proge. Temu opisovanju se je posvetil pisec z veliko ljubeznijo in je temeljito opisal vse ob teh progah ležeče kraje, njih zgodovino, znamenitosti, stranska pota, prehode itd.

V drugem članku tega dela govori dr. Risto Jeremić o mineralnih vrelcih, kopališčih in zdraviliščih. Opozarja na ogromno bogastvo zdravilnih voda, ki ga ima ta zemlja. Dr. Jeremić deli vrelce po ozmotičnem pritisku, temperaturi in kemičnih sestavinah v 7 skupin (navadni topli vrelci ali akratoterme, zemeljske slatine, alkalični rudninski vrelci, slani ali muriatični vrelci, sulfatni rudninski vrelci, železni vrelci in žveplenі vrelci). Najvažnejši vrelci, posečani po domačih, kakor tudi strancih so Banja pri Višegradu, Gate pri Bišču, Ilidže pri Sarajevu, Gornji Šeher poleg Banje Luke, Ilidže pri Gradačcu, Kiseljak pri Fojnici, Slana Banja pri Tuzli in Slatina Ilidže pri Banja Luki.

Bosna je tedaj polna zdravilišč, ki bi jo mogla dvigniti na eno prvih mest v Evropi. Da se to še ni zgodilo, leži vzrok v tem, ker prebivalstvo še ne kaže dovolj zanimanja za to stvar in pa rakrana tujskemu prometu v Jugoslaviji vobče — pomanjkanje prometnih zvez.

Tudi ostali prispevki v knjigi so velezanimivi, in pazljivi čitatelj si lahko napravi precej točno sliko o krajih, ki so veljali še pred malo desetletji za neprehodne. Obenem bo služila knjiga kot zanesljiv pripomoček raziskovalcem teh ozemelj ter važen dokument zgodovinarju, geografu in narodnemu gospodarju. Posebno zanimiva sta članka o rudarstvu in o melioracijah, kjer popisuje inženjer Metudi osuševanje močvirij potem kanalizacije in racionalno namakanje travnikov ob suši potem magaciniranja.

Knjigi se sploh pozna, da je izšla pod spretno redakcijo. Motijo le nekatere malenkosti. Tako se Srbo-Hrvati n. pr. ne morejo otresti tujih terminov. Kras jim je še vedno Karst. Čudno se nam zdi transkripcija iz nemščinje v cirilico, dočim pušča avtor nekatera francoska imena v latinici in jih piše historično. Naj bi sledili taki popisi vseh ozemelj naše mlade Jugoslavije! F. P.

„Zbornik za umetnostno zgodovino“

(Urejuje dr. Izidor Cankar.. Leto II. 1922. st. 1—2. Izdaja umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani. Cena 36 Din na leto, za ude umetnostnozgodovinskega društva je naročnina poravnana s članarino.)

Vsebina: Fr. Kidrič objavlja velezanimiv članek o «Trubarjevih na votivni sliki v Derendingenu iz leta 1587.», v katerem razpravlja o Trubarjevi spominski plošči, ki visi na koru derendingenske cerkve na steni in pride do zanimivih rezultatov. Viktor Steska razpravlja o «Freskah v Groblju» pri Domžalah, ki so nastale v letih 1757.—1761. France Stele objavlja troje pisem, ki se tičejo delovanja «K. v. Goldensteina in M. Langusa». Jos. Dostal je napisal članek «Slike, nekdaj na Kranjskem, zdaj v Liechtensteinovi galeriji?». Prof. Vojislav Molè piše o «Bizantinski figurativni umetnosti VI. stoletja», slikar Ogrin pa objavlja svoje memoare pod naslovom: «Spomini slovenskega slikarja». V drugem delu poroča konservator Fr. Stelè o delih za «Krstvo spomenikov», tajnik Narodne galerije dr. Cankar o občnih zborih Galerije in Umetnostnozgodovinskega društva, potem sledi književnost in bibliografija i. dr.

«Zborniku» sta priloženi prvi dve poli «Umetnostnih spomenikov Slovenije», in sicer začetek opisa dekanije kamniške. Topografija je zasnovana kot nadaljevanje dela, ki ga je za Štajersko začel rajni dr. Stegenšek.

Kakor čujemo, je «Zbornik» v precejšnjih gmotnih težavah, čeprav se vedno oglašajo novi naročniki. Gotovo vsak ljubitelj umetnosti bi se moral naročiti nanj in tako pripomoči k nadaljnjemu izdajanju te prepotrebne revije.

Iz življenja in sveta

Nenavadni davki v zgodovini

Novi davki so dandanes bolj kakor kdaj prej na dnevnem redu in vlade se naravnost krčevito trudijo, kako bi ob vedno naraščajočih dolgovih dosegle ravnovesje v državnih proračunih. Seveda so bile tudi že v prejšnjih časih posamezne vlade v velikih stiskah in ob takih prilikah se je vedno dobila kaka iznajdljiva glava, ki je stavila predloge za nove davke.

Toda malokateri fantast, ki je imel pogum, vsiljevati državnikom svoje ideje, je dobil tako osoren odgovor, kakor neki francoski velikaš, ki je slavnemu finančnemu ministru Ludovika XIV., Colbertu, čisto resno predlagal, naj obdavči inteligenco. «Razumem, zakaj predlagate ta davek,» mu je odgovoril minister Colbert popolnoma mirno. «Vi bi bili od njega na vsak način oproščeni.»

Praktični Rimljani so bili prvi izumitelji davkov; obdavčili so vse mogoče stvari. Tako je moral položiti vsak mladenič pri slovesni podelitvi toge precejšnjo vsoto in uveden je bil tudi davek na stare device. Stranišči davek cesarja Vespazijana je bil povod, da je znani satirik Juvenal zapisal: «Dober je vonj dobička, pa naj pride od kodersibodi.» Najbolj bedasti davek pa je uvedel bajè Paphlago, ki je obdavčil zrak. Državljani so morali plačati davek že samo zato, da so smeli dihati zrak!

Srednji vek na davčnem polju nima zaznamovati nič posebnega, temveč pa zato doba absolutističnih knezov, ki so neprestano potrebovali denarja in jim je bilo dobrodošla vsaka pretveza, samo da so lahko izžemali svoje podanike. Friderik I. pruski, ki je zelo ljubil sijaj in je potreboval mnogo denarja, je uvedel leta 1702. osebni davek, ki ga je plačeval tudi sam: kralj je plačal letno 4000 tolarjev, kraljica polovico, prestolonaslednik 1000 tolarjev itd. Oficirji so morali brez razlike odriniti eno celo mesečno plačo, rokodelski pomočnik je plačal 12 srebrnih grošev, kmet 8 in celo dninarica 4. Bolj upravičeni so bili davki na luksus. Vsakdo, ki je imel voz, je moral plačati zato poseben davek, ki je znašal 12 grošev do 3 tolarjev, kakršen je pač bil voz. Kot vzrok se je navajalo, da vozovi kvarijo cestne hodnike. Za visoke frizure so morale plačati dame letno en tolar davka, poprej pa se je uvedel splošni davek na lasulje, ki je prinesel mnogo dohodkov.

Angleški državnik Piff je za časa francoske revolucije uvedel v Angliji davek za pudranje las in angleški aristokrati so rajši plačali še tako velike vsote, samo da so se z močno napudranimi lasmi razlikovali od «ostudnih revolucionarjev». V Nemčiji je nastal v istem času davek na okna. V Kölnu in Lüttichu je bilo treba plačati letno za vsako šipo dva groša. Obstojal je tudi takozvani deviški davek, ki je določal, da mora vsako dekle, ki do 20. leta še ni prišlo pod streho, do 40. leta plačevati letno en tolar. To naj bi jih vzpodbujalo, da se čimprej poroče. Na Pruskem in drugje vpeljani davek na princezinje ni nalagal tem seveda nobenih bremen, pač pa je moral narod plačati davek, ako se je kaka princezinja poročila.

Neki državni grof je v svoji deželi uvedel celo davek na svojo zlomljeno nogo, da je mogel plačati zdravniške in zdraviliške stroške: po okrevanju pa je ta davek z mirno vestjo pobiral še naprej.

Svet — vedno gorkejši

Glas, ki ga v sedanjih dneh draginje premoga in drugega kuriva radi slišimo, je poročilo nekega nemškega meteorologa, ki dokazuje, da podnebje tekom časa postaja vedno gorkejše in vedno bolj suho, zlasti na naši severni poluti. Ta pojav se vrši seveda zelo počasi, a ga je lahko spoznati in zdi se, da se vrši s polagoma rastočo hitrostjo.

Če bi nam bila na razpolago vremenska poročila od početka krščanske kronologije, bi s številkami lahko dokazali, da temperatura v celi Evropi in severni Ameriki povprečno narašča. Žal, da je toplomer novejši izum, in da so redna vremenska poročila še novejša uredba. Vendar se da teorija ogrevanja zemlje podpreti s tehtnimi dokazi. Tako na primer poroča rimljanski vojskovodja Caesar v svojem poročilu «De bello gallico» pogosto o silnem mrazu ter omenja, da so cele armade mogle prekoračiti zamrznjene reke. Znano je tudi, da je v oni dobi zima v Nemčiji spominjala na polarno nebje. V naši dobi reke pač le redkokdaj zamrznejo in francoska Seina je kvečjemu dva- do trikrat v stoletju pokrita z debelo ledeno odejo.

Tudi v šestnajstem stoletju je bila zima — kakor poročajo kronike — še mnogo hujša kakor dandanes. Drugo važno sporočilo se nahaja v zapiskih severoameriške družbe «Hudson Bai». Ti zapiski, ki segajo daleč v preteklost nazaj, vsebujejo za vsako leto podatke, kedaj so reke ameriškega severozapada zamrznile, in kedaj se je led začel zopet tajati. Iz teh zapiskov izvemo, da se je v zadnjih dveh stoletjih doba med pričetkom zamrznenja rek pa do zopetnega prihoda spomladi skrajšala za deset dni. Tudi ledeniki imajo vedno manjši obseg ne samo v Švici, kjer se največji alpski ledenik, Aletsch, zmanjša vsako leto za 50 čevljev, marveč tudi v Kavkazu, kjer se ledeniki krčijo še bolj očividno. Osem največjih tamkajšnjih ledenikov se je v zadnjem času skrčilo v obsegu do 100 čevljev vsako leto.

Tudi ledena meja tečajev se polagoma krči. V razmeroma kratki dobi, odkar razne ekspedicije skušajo doseči južni tečaj, se je ugotovilo, da se je meja večnega ledu pomaknila za približno 60 km proti tečaju. Upati smemo torej, da se bo naše podnebje vedno bolj ogrevalo, in četudi mi danes tega še dosti ne čutimo, bodo vendar naši potomci dobivali zmernejše račune za premog, kakor današnja generacija.

To naj bo tolažba v težkih časih!

Poroke mladoletnih

Angleški in amerikanski listi beležijo zadnje čase s posebno nevoljo mnoge slučaje mladoletnih porok in kot posledico tega tudi vedno naraščajoče število ločitev. V Ameriki so se mladoletne poroke že globoko vkoreninile. Vzrok temu je svoboda, ki ne dela zaročencem nikakih težkih ovir, in pa svobodna vzgoja, ki pravice odraslih molče prenaša na mladino. Seveda, je tudi vojna pretresla moralo in posledice še dolgo ne bodo zabrisane. Saj tudi Evropa v tem oziru nikakor ni na boljšem; najbolj prizadeta pa je menda Anglija. Z upornostjo, s katero se je Anglija vojskovala in mobilizirala vse nacionalne sile, je bilo razumljivo, da so tudi na ženstvo odpadle precejšnje naloge. Angleška vlada je kmalu po pričetku vojne dekretirala «National-service», s katerim je pozvala vse pripravne ženske do petdesetega leta, da na odgovornih mestih nadomestijo odsotne moške. Prijavilo se je največ mladih devojčic od 14.—18. leta. To so bile takozvane «flappers», ki so napolnile pisarne, administracije, tramvaje in jim ni nikoli zmanjkalo predrzne in komične avtoritete. Ob prostih urah pa ste jih lahko srečavali po restavracijah pri obilnih zakuskih, v kavarni pri likerjih pušeče, gostoleče in vnete za visoke politične debate. Pa da je ostalo samo pri tem! Za male «flappers» se je moral ustanoviti cel regiment strogih in moralno zanesljivih nadzornic, «policewomen», ki so pazile na objestno mladino. Ta moralni polk je moral okrog vojaških taborišč postavljati zveste patrulje, kajti ob večerih je tam okoli mrgolelo Flappers-metuljčkov. Prišlo pa je tudi do mnogih porok, seveda brez vednosti staršev. Dandanes se po angleških časopisih kopičijo poročila o precej delikatnih zgodbicah mladoletnih, neizkušenih in povečini nepremožnih zakoncev. Ločitve in razporoke preplavljajo Anglijo; morala je toliko prizadeta, da bo takim razmeram moral ves narod posvetiti največjo pozornost. Prevelika filistroznost v ženski vzgoji pred vojno se je med vojno umaknila hipoma prevelikі svobodi. Ta svoboda se je izprevrgla v razuzdanost. Krive niso današnjih razmer toliko ženske, nego napačne metode. Pojavlja se pač le isto, kar se je opažalo po francoski veliki revoluciji. Hipoma osvobojen suženj vselej podivja!

Doživljaji raziskovalcev

Življenje in doživetja mnogoterih raziskovalcev so marsikrat bujnejša, kakor fantastične dogodivščine po romanih. Šele nedavno je amerikanski raziskovalec Aleksander Rice odkril bajeslovne bele Indijance, o katerih je doslej bila le pravljica, da jih tudi nosi naš planet. Neustrašni potovalec Karel Lumholtz pa je našel v divji prirodi notranje Mehike, v državi Jelisso, pleme takozvanih hušolskih Indijancev, ki še vedno živijo kakor takrat, ko je Cortez prvikrat stopil na mehikanska tla. V Aziji so še široke pokrajine, kamor še ni mogel dospeti noben raziskovalec; zato trdijo madžarski raziskovalec dr. Stein, angleški geograf William Gell in misijonar J. Claude-White, da znanstvenikom še ne bo zmanjkalo posla in pustolovcem ne ozemlja. Sloviti Monkton je izdal knjigo spominov na svoje doživljaje pri nekem narodu v Novi Gvineji, imenovan Agajambu, ki živi skoro vedno le v vodi. Imajo lopatske noge in se — med prsti kažejo izrastki plavne kožice. Opise Viktorja Hugoa o borbah njegovih junakov z morskimi zmaji prekašajo nova poročila raziskovalcev o morskih pošastih in ogromnih polipih. Judi Robinzon ni ostal le figura v romanu, temveč bolj in bolj dobiva romantične naslednike. Tako je kapitan Leander West dolga leta živel na otoku Kusai, povrnil se je k naravi in postal — divjak. Slična robinzonada je tridesetletno bivanje Madžara Verebelya med Papuanci v britanski Novi Gvineji. Ne pogrešamo tudi poročil o ljudožrstvu in drugih barbarskih običajih. Angleški duhovnik pripoveduje o Eskimih, da se v pomanjkanju in gladu radi poslužujejo ljudožrstva. Sicer nas pa itak traglična poročila iz Rusije navdajajo z grozo. Strašno zgodbo pripoveduje stotnik francoskih kolonialnih čet Paul Gauthier, ki je v gosti anamitski džungli v Indiji bil priča smrti vojnih ujetnikov. Zmagovalci so jih privezali na drevesa, nato naščuvali nanje krvoločne tigre, ki so z živih teles trgali kos za kosom.— Civilizacija ima še dolgo trnjevo pot preko vse zemeljske oble.

Miljarderji

O vprašanju, v kateri državi živi dandanes največ miliarderjev, razpravlja neki dunajski statistik in zaključuje, da paradira z največjim številom blažena A v s t r i j a! Med šestimi milijoni prebivalcev je namreč v Avstriji šesto tisoč milionarjev; torej je vsak deseti državljan že kapitalist. Sicer pa pri naglem padanju avstrijske krone milionarji poganjajo bolj kakor gobe. V tem številu so všteti samo oni milionarji, ki imajo imovino naloženo v denarju, v avstrijskih bankovcih. Posestniki nepremičnin in drugih vrednot niso všteti. V tem slučaju bi namreč število naraslo za več ko petdeset odstotkov. Vse to zveni kakor čudna pravljica, pa je le izraz finančne mrzlice, ki trese Avstrijo. Kdor tam premore dobro opravo in nekaj zlatnine, je milionar. Med šestotisoč milijonarji je šest tisoč miliarderjev, to so tovarnarji, trgovci in večji posestniki. Po večini pa so bili premožnejši trgovci toliko previdni, da so svoje bogastvo založili v trajne in zanesljive vrednote, nakupili realije in tuje valute. Šesto tisoč avstrijskih milionarjev ima pa to prednost, da ne vzbujajo zavisti.

—x—

Kornel Makuszynski:

Slikar in punčka

Moj prijatelj se je temeljito napil, nato pa je začel od srca ihteti.

«Zakaj pa jočeš?» ga vprašam.

«Saj je vendar samo en Bog, in ta nima dosti časa.»

«No, ko bo imel enkrat prosto popoldne, se bo gotovo tudi nate spomnil.»

«Saj ni zato,» je vzdihoval, «saj mi ni zato...»

«Še vedno Sigmund?»

«Da, Sigmund...»

«Da, to je res vrag... Ustrelil se je... in — konec. Potolaži se že vendar enkrat. Tudi jaz sem jokal.»

«Saj ni zato,» je jokal na ves glas.

«Kaj pa ti je potem, zakaj tuliš, tepec?»

«Tista mala deklica,» je ihtel prijatelj.

Nisem si ga upal vprašati, kaj ima z malo deklico, ker ga je od časa do časa stresla strahovita ihta. Obup se mu je vsedel med oči in prežal na nove solze. Te pa so bile hvala bogu sčasom redkejše in končno so čisto izostale. Ko so se mu oči posušile, je začel žalostno:

«Ti ne veš vsega... Ko si je prestrelil srce, so ga prinesli k meni. Dva dni je ležal pri meni, brez kaplje krvi v obrazu in se boril s smrtjo... Pa ni mogel umreti. Na široko je odpiral osteklele oči in plašno strmel v duri.. Čakal je, da pride. Saj veš, o kom govorim... Ona pa ni prišla, čeprav je toliko časa čakal. Pisal sem ji... ona pa je odgovorila neizmerno bedasto: da bi prišla, pa da ne more, da se boji...

— Proklel sem jo iz dna duše. On pa — on je čakal. Kakor po čudežu se ga je držalo življenje, čakalo je in kljubovalo dalje. Kakor da je čakalo trenutka, ki mu je bil usojen kot zadnji... Obupal sem... Dve celi noči sem videl pred seboj tiste oči kakor dve oblédeli zvezdi, ki zamirata pred solnčnim vzhodom. Dve celi noči sem sedel pri njem... Hotel je premikati ustnice, pa ni mogel govoriti. Čul in poslušal je tako napeto, kakor da čuje bogvekje daleč meni povsem neslišen šepet. Njegove oči so postale v takih trenutkih večje in so čakale še intenzivneje kakor sicer... Zjutraj sem ušel k tistim stopnjicam... jok me je premagal... kar nič več nisem mogel... nisem vzdržal... z nohtmi sem hotel razpraskati stene...

Tedaj se je nekdo dotaknil moje roke.

— Kdo je?

— Kaj?

Pred menoj je stalo srčkano majhno dekletce. Poznal sem ga, ker sem ga često videl gori na oknu. Čudovita miniatura... iz tiste hiše. Osem let je bila stara, morda še niti toliko ne. Angeljskočiste, temnomodre oči. Ti moj Bog!

Postavila se je tja predme in me vprašala:

— Zakaj pa jokate, gospod?

In začel sem jokati še bolj. Tedaj je začela božati moje roke s svojimi prstki: — Kaj se vam je zgodilo.

In potem sem ji povedal, kaj se je zgodilo. Dolgo sem ji pripovedoval: njene oči so se potemnele, čelo je dobilo gubico, potem je vprašala:

— Gospod Sigmund, kaj ni to oni, ki ima črne lase?

— Tisti, da.

— Ki je vedno kričal, kadar je šel gori po stopnjicah k vam?

— Ravno tisti, sem rekel, ravno tisti.

— Slikar?

— Da, slikar.

Mislila je dolgo časa, potem pa je rekla potihoma:

— Tako revež je?

— Strašen revež.

— In pri vas leži?

— Pri meni, dete moje.

— Kaj dela?

— Čaka... kar naprej čaka...

— Ali ne bo nihče prišel k njemu?

— Nihče.

— Ubogi gospod Sigmund, pravi deklica in misli, silovito misli.

Potem me prime za roko, mi skrivnostno zašepeče na uho: — Pojdite k Sigmundu..., no? Pojdite takoj!

In stekla je po stopnjicah doli.

Pomel sem si oči... nič... vse tiho.

Torej sem se vlekel domov in se vsedel k njemu. Venomer je gledal v vrata. Enkrat je hipoma močno zatrepetal. Preplašen sem ga pogledal... Nekaj je poslušal...

Tiho in sramežljivo so se odprla vrata. Sigmundovo telo je začelo trepetati kakor list na veji. Bilo je kakor, da mu hočejo oči stopiti iz glave. In potem: Kakor da je zagledal odprto nebo...

V vratih je stala vsa bleda in prestrašena mala deklica. Gledala je Sigmunda s tako dobrimi očmi v obraz, s tako čudovito dobrimi, kakor jih še nikoli noben človek ni videl. Potem je počasi stopila k postelji, nesoč na rami velik lonec z belimi krizantemami.. položila je lonec z rožami na stol poleg postelje.

Sigmund je kakor pobesnel od veselja. Govoril je in pripovedoval, blagoslavljal z očmi...

Brez strahu je pristopila deklica k postelji in poravnala z belo ročico bolniku lase na čelu. Potem se je sklonila k njemu in ga lahno in nežno poljubila na oči...

— Spi sladko.

Okrog mene se je zavrtel ves svet v krogu... V sobi ni bilo nikogar več. Pogledal sem Sigmunda. Ta je imel zaprte oči, usta pa so se mu smehljala, tako srečno, kakor človeku, ki sladko sanja. Umrl je. Bog, da bi tudi jaz tako umrl. —

In zopet je prijatelj začel jokati. Pa ne več sam...

Groteskna idila

V današnjih časih, ko doživljamo pojave, ki bi se našim pradedom zdeli tako utopični kakor je nam «robot» iz Čapkove utopične drame «R U R», so naravnost dragocene patrijarhalne idile, ki jih vidiš in doživiš redko, preredko. Taka nenavadna idila se mi je nudila pred letom v Gornjem Medjimurju. Ko sem te dni čital v nekem listu kratko notico o ljudskem kopališču v Gorniem Medjimurju, sem se spomnil izleta, ki ga opišem tako, kakor se mi je ohranil v spominu.

In illo tempore sem se napotil čez hribe in doline. Nisem se menil za nebeškega Helija, ki je skoraj neusmiljeno žgal in pekel debele grozde, skrivajoče se med modro poškropljenim trsjem. Bil sem v medjimurskih vinogradih v bližini debeloglave Robadije, ki se je zagledala na prekmurske poljane in razprostrla pred sabo valove vinorodnih brd. Lepa so ta brda, saj so del Slovenskih goric, posnetek njihovega pejsaža. Noben poet naše krvi ga še ni opisal tako lepo in fino kakor naduti German Bartsch. V Medjimurju so nasejane belordeče zidanice, z Robadije gleda stara gosposka pristava, po hribih segajo k oblakom visoki topoli in v vsem ozračju diši arkadijska veselost. V diskretno temnem gozdiču, ki leži pod vinogradom in urno preskoči na zeleni travnik, se ti zdi, da si v anakreontski naravi in željno čakaš, kje se prikažejo bosonoge driade... Seveda se konec gozdiča zbudi iz sanjarije, zato se pa napiješ solnčnega sija in oči opajajočega, blagodejnega klorofila. Namesto driade srečaš bosopeto medjimursko dekle, ki sramežljivo nagne glavo na valoveče prsi in šepne svoj krščanski pozdrav «Faljen Jezuš».

V dolini, ki sem jo bil premeril na svoji poti, leži Štrigova, metropola medjimurskih vinogradov. Dve cerkvi ima in trije stolpi mole pod modro nebo. Pod jeronimsko cerkvijo, ki sem jo spotoma obiskal, da vidim, koliko je zob časa izglodal samostan očetov Pavlincev, sem se napil mrzle vode.

Gospodarska vprašanja

Ljubljanski veliki sejem

(2. do 11. septembra.)

Delo, katero vrši sejmski urad, je ogromno. Do sedaj je razposlal že okrog 40.000 pisem ter paketov z reklamnim materialom. Treba je nadalje priboriti razne udobnosti tako za razstavljalce, kakor tudi za posetnike. Stopiti se je moralo v stik z Generalno direkcijo carin v Beogradu, z železniškim ministrstvom, z ravnateljstvom južne železnice, z zavarovalnicami, stavbeniki itd. Sestavljati se morajo natančni imeniki vseh podjetij naše države in inozemstva. Poleg tega pa vedno študirati razne pokrete in novotarije na tujih sejmih in to iz vzroka, da tudi naša prireditev ne bo zaostajala za drugimi. Z zadovoljstvom moremo konstatirati, da se udeleže letos našega sejma tudi svetovno znane velefirme, kakor Ferum, Zagreb; Novak a Jahn, Praga; Ježek, Blansko; Wolf in Lanz, Nemčija; Avstro-Daimler in Puchwerke iz Avstrije, Montecatini iz Italije itd.

Sejmska pisarna je permanentna. V obeh sejmskih uradnih prostorih, ki so nastanjeni na levo in desno ob glavnem vhodu, so sledeči oddelki: predsedstvo, ravnateljstvo, tajništvo, knjigovodstvo, korespondenca (slovenska, srbohrvatska, češka, nemška, francoska, italijanska, angleška in ruska), registratura in ekspedit, glavna blagajna, blagajna za permanentne legitimacije, blagajna za dnevne vstopnice, izdaja sejmskih znakov, izdaja voznih železniških kart, menjalnica, oddelek za zavarovanje blaga, informativni oddelek, spedicijski oddelek, oddelek za reklamo in propagando, ekonomat, izdaja katalogov, fotografij in razglednic, redakcijski oddelek, informativni oddelek za razstavljalce, sejmski fotograf, filmski oddelek, rešilna postaja, varnostna straža, pošta, brzojav, telefonska centrala itd.

Uprava Ljubljanskega velikega sejma je letos finansirala prvo historično razstavo slovenskih slik, katero priredi Narodna galerija, in prevzela v lastno upravo za čas velikega sejma letno gledališče v hotelu Tivoli, katerega režiser je gospod Putjata.

Razstavno blago bo razdeljeno v 19 skupinah, katere so letos vse močno zastopane, posebno pa **strojna industrija, izdelki iz železa in jekla, poljedelski stroji, elektrotehnika, lesna industrija, usnjarska industrija, tekstilna industrija, kemična industrija in galanterija.**

Inozemstvo bo precej močno zastopano, posebno Češkoslovaška, iz katere se je do sedaj prijavilo 55 tvrdk. Dalje so močno zastopane: Nemčija, Avstrija, Italija, zastopana je pa tudi Švica, Belgija, Holandska, Francija, Angleška, Madžarska in Zedinjene države.

Pri propagandi so nam zelo pomagali naši konzulati v inozemstvu, ravnotako pa tudi inozemski konzulati v naši državi, ki so kontinuirano poročali svojim tamošnjim industrijskim in trgovskim krogom o razvoju našega velikega sejma. Poleg tega pa so uradniki velikega sejma v početku sezije sami potovali v inozemstvo, proučavali tamošnje narodnogospodarske razmere in velesejmsko organizacijo, organizirali ekspoziture za Ljubljanski veliki sejem in akvirirali v tamošnjih industrijskih in trgovskih krogih razstavljalce za naše velesejmsko prireditev.

Ljubljanski veliki sejem je tudi stopil že v tesnejše stike z drugimi inozemskimi velesejmskimi prireditvami, da se tako uresniči zasnovana svetovna velesejmska organizacija. Glavni nalog te organizacije bi bil potom korespondence in osebnega obiska zastopnikov medsebojno se informirati o stanju industrije in trgovine, proučavati narodno gospodarstvo tujih držav in pa domeniti se, da sejmi časovno medsebojno ne kolidirajo. Najoddaljenejšo zvezo, katero ima do danes Ljubljanski veliki sejem, je zveza z velesejmom v Bandeongu na otoku Javi, kjer nam tamošnji vzorčni velesejem mesečno poroča izčrpno o tamošnjih razmerah.

Kupčije na velesejmu so borznega značaja, konkurenca je velika in je vsled tega mogoče, da konsument ceneje kupi kot običajno. Pri tem poudarjamo, da so vsi razstavljeni predmeti na prodaj, ki se pa smejo odnesti s sejmišča šele po končanem sejmu.

V posameznih paviljonih bodo branše razdeljene po sledečem razporedu:

Paviljon «E»: papirna industrija, grafika, kartonaža in pisarniške potrebščine, klobuki, slamniki, vezenine, pohištvo, stanovanjska oprema in vsa ostala lesna industrija.

Paviljon «F»: strojna industrija.

Paviljon «G»: strojna industrija, izdelki iz železa in jekla, ostali kovinski izdelki.

Paviljon «G»: poljedelski stroji, avtomobili, dvokolesa, stavbarstvo.

Paviljon «H»: trgovski paviljon.

Paviljon «J»: usnje in konfekcija usnja, lončena roba, majolika, fajence, galanterija, bižuterija, draguljarstvo, fina mehanika, elektrotehnika in razsvetljava.

Paviljon «K»: kemična industrija, industrija živil, kozmetika, farmacevtika in kirurgični izdelki, poljedelstvo.

Paviljon «L»: tekstilna industrija, tekstilna konfekcija, perilo. Poleg paviljonov, ki so last sejmske uprave, bo postavilo okoli 40 tvrdk še svoje lastne privatne paviljone, katerih načrti so bili pregledani in more se že danes ugotoviti, da bodo vsi zelo lični. Na sejmskem prostoru bosta tudi dva godbena paviljona, dve trafiki in lep paviljon v kitajskem stilu, kjer bo prvi veliki mestni bar v Ljubljani.

Prodajanje legitimacij se je organiziralo na ta način, da so prevzeli večinoma vsi denarni zavodi v Jugoslaviji razprodajo, poleg tega tudi ekspoziture za Ljubljanski veliki sejem v inozemstvu in pa konzulati. Vsak imetnik legitimacije plača v inozemstvu samo 10dinarsko vizumsko pristojbino in polovično vožnjo, prost vstop v historično razstavo, dobro organiziran stanovanjski odsek jim pa preskrbi zdrava in udobna stanovanja.

Izvoz našega lesa

Po statističnih podatkih je izvoz lesa iz naše države v prvih treh mesecih t. l. proti isti dobi leta 1921. zelo napredoval. Ta napredek ne obstoji samo v povečani vrednosti izvoza, kar bi končno vsled padca dinarja lahko tudi ne pomenilo napredka, temveč se je izvoz faktično povečal po količini, in sicer je bil skoro trikrat večji, nego lani v istem času. To je razvidno iz sledeče tabele (v kg):

Izvoz v I. tromesečju

	1922	1921
les za kurjavo	31,156.791	3,351.552
gradbeni les	142,338.614	58,243.641
tanin	226.990	609.801
lesni izdelki	3,282.640	5,279.636
ekstrakti za kože	1,719.555	1,620.721
Skupaj	178,724.590	69,105.351

Kakor je razvidno iz teh podatkov, je narastel izvoz lesa za kurjavo in gradbenega lesa, to je sirovin in polsirovin, dočim je izvoz tanina in lesnih izdelkov znatno nazadoval. Povečal se je nekoliko tudi izvoz ekstraktov za kože. Prave vzroke za padanje izvoza lesnih izdelkov in tanina je težko ugotoviti. Naši izdelki niso slabe kakovosti in torej konkurenca na tem polju ni kriva padanju izvoza. Brezdvomno so bile cene previsoke.

Ker bo letos letina slaba, bo treba misliti na to, da se izvoz lesa z vsemi sredstvi pospešuje, zlasti če bo celo potrebno, da se izvoz gotovih živil sploh zabrani. Sedanji položaj na lesnem trgu se nahaja v znamenju stagnacije. Zaradi povečanih železniških tarif, ki so že itak visoke cene v našemu lesu še povečale, moremo sedaj težko konkurirati avstrijskemu in rumunskemu lesu. Rumunija si je skoro popolnoma osvojila lesne trge v Egiptu, Siriji in Mali Aziji. Konkurenca rumunskega lesa se dalje zelo občuti v Italiji, Grčiji, Franciji in Španiji.

Ako želimo, da izvoz lesu deloma nadomesti primanjkljaj izvoza živil, bo morala storiti vlada vse, da bo mogel naš les konkurirati cenenemu lesu iz Avstrije in Rumunije.

Aprovizacija Ljubljane in h a ilnice

Na zadnji draginjski enketi, ki se je vršila pri pokrajinski upravi, se je s strani zastopnikov konsumentov in posebno s strani zastopnika trgovinske in obrtne zbornice poudarjalo, kako nujno potrebne so moderne urejene hladilnice za aprovizacijo velikih mest. Kako težko pogreša Ljubljana primerno urejene hladilnice, občutimo vsak dan huje na svojem lastnem životu. — Nepotrebno se nam zdi, da bi podrobneje utemeljevali zahtevo, da naj se čimprej preuredi mestna klavnica v Ljubljani. Saj vidimo na lastne oči, da Ljubljana brez moderne klavnice in urejene hladilnice ne more rešiti perečega vprašanja aprovizacije. Vsa velika mesta imajo take naprave — samo Ljubljana jih nima. In to je vzrok, da pri nas ne moremo smotreno urediti izvoza živine, pa tudi ne preskrbe z mesom in drugimi nujnimi življenskimi potrebščinami. Izvoza živine iz naše države ne moremo in tudi ne smemo preprečevati. Agrarna država smo, ki producira daleč preko svoje potrebe in ki mora svoje odvišne pridelke izvažati. Saj bi se ricer udušila v svoji lastni masti. Pač pa je treba, da se izvoz regulira in provede tako, da ne bo ogrožal prerane lastnega prebivalstva. Izvoz živine in mesnih izdelkov je zelo dobičkonosen; od izvoza imajo dobiček izvozničarji; posredno pa donaša izvoz korist tudi oni občini, ki se v njej izvoz koncentrira.

Urejen izvoz je mogoč seveda le ondi, kjer so moderno urejene klavnice s potrebnimi hladilnimi napravami.

Kdor odreka Ljubljani moderno klavnico, odvrača od nje izvoz živine in ji s tem odteza velike dohodke. Izgovor, da bi koncentracija izvoza živine v Ljubljani utegnila otežkočati preskrbo mesta z mesom, oziroma povečati draginjo, je jalov, kajti mestna občina, ki ima klavnico v svojih rokah, je v položaju, da more vsak čas regulirati domači trg. — Kako velika, lahko rečeno neodpustna pogreška je bila, da se doslej še ni preuredila klavnica v Ljubljani, nam spričuje najbolj ravno sedanji položaj v trgovini z živino. Vsled suše in pomanjkanja krme je cena žive živine v vsej državi nenavadno padla. Danes se prodaja živina najboljše kakovosti po 18 do največ 26 K za 1 kg žive teže, dočim so se še pred kratkim plačevale in dobro govedo izredno visoke cene. Da bodo ostale cene goveji živini trajno na sedanji nižini, ni pričakovati, nasprotno moramo računati s tem, da se bodo cene zopet dvignile, čim nastopi hladnejše vreme in se bo izvoz forsiral. — Ako bi imela Ljubljana moderno klavnico, bi sedanji ugodni položaj lahko izrabila ter preskrbela svoje prebivalce za vse leto s cenim mesom. Nakupila bi par sto glav živine, jo zaklala ter meso shranila v hladilnici. Na ta način bi šlo valovanje cen žive živine brez vseh zlih posledic mimo Ljubljane, in Ljubljana bi bila za vse leto preskrbljena z razmeroma cenim mesom. Ker pa je Ljubljana nima hladilnice, ne more izrabiti ugodne konjukture, in Ljubljančanje bodo morali brez dvoma že v jeseni zopet prav drago plačevati meso ali pa se mu odreči popolnoma. Pravtako ni mogoča smotrena preskrba z jajci, ker nimamo hladilnice.

V življenskem interesu Ljubljane je, da se vprašanje preuredbe obstoječe klavnice čimprej povoljno reši. Skrajni čas je, da se zgradi moderna klavnica s potrebnimi hladilnicami. Prejšnji mestni zastopi temu vprašanju niso posvečali zadosti pažnje, zato so zamudili najugodnejše prilike.

Opuščamo vsake rekriminacije, ker nam gre samo za stvar. Nobenega dvoma ni, da bi se dala stvar tudi še med vojno povoljno urediti, vsaj v prvih letih vojne, in da bi se dalo to doseči s kapitalom, ki bi bil z ozirom na današnje prilike naravnost smešno majhen. Toda, kar je zamujeno, je zamujeno — vendar je treba sedaj zamudo popraviti, ker to zahteva življenski interes vse Ljubljane. Bivši občinski svet je to tudi uvidel in je ob pritrditvi vseh političnih strank sklenil najeti posojilo 30 milijonov kron za ta namen, da se preuredi ljubljanska klavnica in zgradi moderna hladilnica. Tega slepa pa pokrajinska uprava ni odobrila. Sedanji vladni komisar mesta Ljubljane, ki je bil svojčas dolgo vrto let šef prehrane v Sloveniji in ki pozna naše prehranbne prilike, kakor malo kdo drugi, je pri pokrajinski upravi ponovil predlog radi odobritve kredita za preuredbo klavnice. Toda tudi njegova predstavka ni imela uspeha! Baje je pokrajinska uprava odklonila predlog, ker ima mestna občina že itak preveč dolgov.

Ne da se tajiti, da je Ljubljana že precej zadolžena — toda isto usodo delijo z njo tudi vsa druga mesta; vendar smo mnenja, da stališče pokrajinske uprave v tem primeru ni bilo pravilno. Res je kredit 30 milijonov, ki se potrebuje za preureditev klavnice, izredno visok. Na prvi pogled se vidi, da bi si Ljubljana nakopala hudo breme, ako bi se zadolžila za to ogromno vsoto, toda to se zdi samo na prvi pogled. Kajti če premotrimo stvar natančneje, pridemo do povsem druzega zaključka. Kapital, ki bi bil investiran v klavnici, bi namreč ni bil mrtev naložen kapital, ki bi ne donašal nobenih dohodkov, marveč bi bil nasprotno investicija, **ki bi se že v par letih z lastnimi dohodki odplačala, potem pa donašala mestni občini — ne oziraje se na druge ugodnosti — prav lep dobiček.**

Po mnenju strokovnjakov, ki poznajo razmere, bi se v klavnici naloženi kapital najkesneje v desetih letih amortiziral. Ljubljana je po svoji legi naravno središče in izhodišče za izvoz živine in mesnih izdelkov tako v Italijo, kakor v Avstrijo. Klavnične pristojbine, ki bi jih plačevali izvozničarji, bi zlahka kril obresti in amortizacijo naloženega kapitala; zato najeto posojilo absolutno ne bi moglo obteževati rednega mestnega proračuna.

Strah pred ogromnim posojilom, ki bi ga morala najeti mestna občina, da preuredi svojo klavnico, je potemtakem prazen. Je pa še drug moment, ki govori zato, da se preuredba klavnice pospeši, in če mogoče še letos začne. Lani bi se bila preuredba lahko izvršila s kapitalom 15 milijonov; kaj bo drugo leto, ne vemo. Toliko pa je jasno, da drugo leto tudi 30 milijonov ne bo več zadoščalo, kajti ni pričakovati, da bi se naraščajoči draginjski val v tako kratkem času ublažil, nasprotno vse kaže, da moramo računati na nadaljnjo podražitev strojev in materijala, ki ga je treba za preuredbo klavnice dobivati iz inozemstva.

Vsako zavlačevanje je torej v škodo Ljubljane. Od draginjskih anket in akademičnih sklepov nima nihče haska; draginjsko vprašanje se mora rešiti praktično. Od besed je treba preiti k dejanjem, — potem bodo imele tudi draginjske ankete praktičen pomen pa tudi uspeh. Interes Ljubljane nujno zahteva, da se preuredi mestna klavnica in zgradi moderna hladilnica; za malenkostne in neutemeljene pomisleke tu ni prostora. Zato bi želeli glede tega problema malo več velikopoteznosti tudi pri pokrajinski upravi, ki je doslej ravno v tem vprašanju pokazovala vse preveč ozkosrčnosti!

OPOZARJAMO NA OBRTNO RAZSTAVO V CELJU

Tržna poročila

Položaj na češkoslovaškem hmeljskem trgu. Iz Žatca nam poročajo: Cene hmelju nazadujejo. Zadnje dni se je tržil na žateškem trgu hmelj po 1300 do 1500 Kč za 50 kg (povprečno okrog 250 naših kron za kg). Na deželi se je prodajal hmelj po 1000 — 1250 Kč za 50 kg (povprečno okoli 180 naših kron za kg). — Po poročilu Žateške hmeljarske zveze z 12. t. m. se more računati letos v okolici Žatca na srednjo hmeljsko letino. Posamezniki so začeli obirati hmelj že 11. t. m. Kakovost hmelja je dobra.

Drobne vesti

= **XIV. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov** (Žalec v Savinjski dolini dne 15. avgusta.) Od našega zadnjega poročila imamo sušo, katera je obiranje goldinga zakasnela in se bo to delo pričelo šele okoli 20. avgusta. Nekateri hmeljarji so ga pa že obrali in se prepričali, da je odlične kakovosti. Kobule imajo namreč normalno obliko, njihova barva je egalna, imajo mnogo lupulina in najboljši aroma. Pozni hmelj prehaja v kobule in bi mu pohleven in izdaten dež bil nujno potreben. Kakor nam iz Žatca (Č. S. R.) poročajo, je to[illegible] burja povzročila v petih občin[illegible] ondotnega hmeljarskega okoliša prav veliko škodo v hmeljskih nasadih. — Društveno vodstvo. —

= **Železniška proga Murska Sobota-Hodoš.** Direkcija državnih železnic v Zagrebu javlja, da se je na progi Murska Sobota-Hodoš otvoril dne 12. avgusta promet.

= **Curiška borza in dinar.** «Riječ» poroča: Švicarsko bankovno društvo v Curihu razpošilja dnevno vsem bankam, s katerimi je v zvezi, tiskane tečajnice. Po tečajnici od dne 10. avgusta se je ponujalo 10. avgusta za devizo Zagreb 1.60 franka, dočim se je mogla kupiti deviza šele za 1.70 franka. Navzlic temu je službeno javljen vsemu svetu tečaj Zagreba 1.5750, torej manj, nego je bilo povpraševanje.

= **Izvoz konj in ovc.** Ker je kontingentiranje izvoza konj in ovc ukinjeno, je generalna direkcija carin odredila, da se more izvoz konj in ovc vršiti preko vseh mejnih veterinarskih postaj, preko katerih je dopuščen tudi izvoz ostale živine in njenih surovin, in da se more tudi pri dotičnih carinarnicah cariniti. Omenjene mejne veterinarske postaje so sledeče: Bitolj, Gjevgjelija, Caribrod, Radujevac, Zombolj, Subotica, Koprivnica, Murska Sobota, Gornja Radgona, Maribor, Dravograd, Jasenica, Rakek, Bakar, Šibenik, Split, Gruž in Kotor. Poleg teh postaj je dopuščen izvoz svežega in predelanega mesa ter živinskih sirovin tudi preko Kastva.

= **Posvetovanje zastopnikov za devizno trgovino pooblaščenih bank v Zagrebu.** Iz Zagreba poročajo: Na poziv generalnega tajnika zagrebške borze se je vršilo na zagrebški borzi posvetovanje bank, ki so pooblaščene za devizno trgovino. Predmet razgovora je bila nova naredba finančnega ministrstva glede izvrševanja borznih poslov in registracije vseh izven borze zaključenih poslov potom pooblaščenega borznega sensala. Generalni tajnik je pozval banke, naj izrečejo svoje mnenje o naredbi. Po kratkem posvetovanju se je sklenilo, predložiti finančnemu ministrstvu spomenico, v kateri je izražena želja, da bi banke vse zaključke javljale direktno borzi, ker je borza institucija, dočim sensali to niso.

= **Nove novčanice v Avstriji.** Z Dunaja poročajo, da so prišle v promet novčanice po 100.000 Ka in po 20 Ka.

= **Selitev čeških tvornic v Madžarsko.** Češka valuta in z njenim naraščanjem združena stagnacija v industriji je povzročila, da se želi nekaj čeških tvornic preseliti v Madžarsko. Za selitev se je odločilo do sedaj šest tekstilnih tvornic, med drugimi Weinova predilnica iz Kesmarka ter Mautnerjeva tekstilna tvornica iz Bratislave.

= **Cene blaga v Nemčiji** so narastle od 30. junija do 31. julija povprečno za 100 odstotkov.

Spominjala me je časov, ko sem capljal z materjo na Jožefov sejem v Štrigovo in pil v bližini Jeronimove cerkve sladki nektar — licitarsko pogačo. Kje so tisti časi in kje so danes tvoji doneči zvonovi, sanctus Hyeronimus ex Stradone?

Pravijo, da se je med temi brdi rodil svetnik, pismouk in puščavnik Jeronim, in studenec, iz katerega sem pil vodo, je baje izkopal kot deček, igraje se pred hišo. Danes je vseeno, kje se je rodil.

Štrigova ne kaže nobenih spominov na davnino, še cerkve so postavljene v zadnjih stoletjih. In vendar je tu stoloval katoliški škof, takrat še ubog in brez sijaja, saj je krščanstvo komaj zapustilo katakombe. Tod je tekla slavna rimska cesta, preko teh brd so jezdili ponosni centuriji. Kje je sedaj kamenje onih hiš, kje je prah onih teles...

Že sama Štrigova je idila, če si vajen mesta. Daleč je od železnice in prometa, daleč od bučnega mestnega vrvenja. Tu prodaja žid po krščanskih cenah svoje blago; v krčmi mi je rekla služkinja, da «njih» ni doma in da niso «nič pustili zunaj»; v trgovini so me najprej zamenjali z nekim blagajnikom izza časov, ko so imeli v Štrigovi «Kossuth Lajos-utczo», nato pa me povprašali o vremenu; ko sem šel po cesti, so se ljudje ustavili in zrli za menoj; star Oblomov — kdove kakšen penzionist, — ki je pri oknu pušil svojo pipo, je gledal tako dolgo za menoj, da sem mu izginil izpred oči.

— Beatus ille, qui procul negotiis..!

Šel sem daljo, mimo šole, zidane v izrazitem madžarskem stilu, nato mimo pokopališča, ležečega na prisojnem brdu, kjer je sladko spati med solncem in oblaki. v zavetju visokih stražnikov topolov. Potem sem krenil dalje čez hribe, med hišami in njivami, med vinogradi in gozdovi. Po večkratnem povpraševanju pri dobrih ljudeh sem dospel v dolino, kamor sem bil pravzaprav namenjen. Šele ko sem stopil iz gozda, se mi je odprl pogled na burleskno idilo...

Prvo, kar je privabilo moje oči, je bila velika gruča napol nagih ljudi. Stali so sredi travnika, ki leži v dolinici med dvema hriboma, ki sta oba obrasla z gozdom, po rebrih in na vrhu pa se razprostirajo vinogradi. Sredi travnika teče potok...

Stopil sem bližje in kmalu bi se bil zasmejal [illegible] ves glas. Tik pred gozdom sta bili v travniku izkopani dve jami, široki [illegible] do [illegible] metre in napolnjeni z vodo, [illegible] curljala iz bližnjega vrelca. V jamah so stali ljudje, natlačeni kakor koruzni storži v vreči; drug je visel na drugem, tako da je bila jama kup človeških teles. Iz umazane vode, ki je silila čez jamo in se razlivala po travniku, je molelo več vrst človeških glav: mlade in stare, moške in ženske, kosmate in gladke. Strašno komično jih je bilo gledati v tej situaciji; nikjer še nisem videl na kupu toliko obrazov kakor tukaj. Nobeno skupno kopališče se ne da primerjati s to sliko, nikjer ni v vodi toliko groteskne komike. Obrazi so bili nekam bedasti, kajti občutek sramu se je boril s kolektivno sugestijo; okoli te nenavadne slike pa se je razgrinjalo idilično zelenilo travnikov in gozdov, potok je sprejemal umazano vodo in jo nosil čez dolinice in ravnine proti Dravi...

V šentmartinski župniji, tri četrt ure od Štrigova, so odkrili vrelec tople vode. Tik pred izbruhom vojne so začeli vrtati v zemljo, iskaje petroleja; nato je vojna ustavila delo, akcijonarje je razkropil prevrat in nihče se ni več zmenil za vrelec, ki je pritekel iz zemlje. Ker je pa voda topla in smrdi po alkaličnih raztopinah, so ljudje kmalu po prevratu odkrili «toplice». Najprej so izkopali jamo za uporabo sosedov; sčasoma so jeli prihajati drugi; kmalu se je razširila vest, da je ozdravilo več bolnikov in odslej so prihajali tudi od daleč. Jama se je kmalu razširila, izkopali so še drugo: toplice so bile tu!

Naravno je, da vlada tu patrijarhalična priprostost. Tu ni nobene garderobe, kjer bi se bolniki na diskretén način slekli; zato se slačijo v gozdu ali kar na travniku. Individualni sram izgine v kolektivni nagoti. Prepričanje, da je voda zdravilna, premaga stud nad umazano jamo in nad kupom človeškega mesa, ki se obrača v nji; morda je sugestija tako močna, da se skrijejo tudi drugačni nagibi. Koliko jih je res ozdravelo, ne vem; vprašanje je, koliko jih je nalezlo v tej gnusni gnoči človeških teles bolezni.

Izprva komična in patrijarhalna idila ljudskega zdravilišča in kopališča se mi je hitro pristudila. Nejevoljno sem se obrnil proti hribom, solncu in belim oblakom... Ko sem stopil na hrib, sem se zopet nasmehnil in občutek studa je nadomestila vtisk groteske, vredne spretnega karikaturista...

B. B.

Mali oglasi

Stanejo do 20 besedi Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, se premičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Strojni ključavničar, oženjen, išče službe na parni žagi, z izobrazbo dveh nižjih šol. Naslov pove upravništvo «Jutra». 2723

Trgovski pomočnik, specerijske stroke, išče mesta. Gre tudi kot skladiščnik. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Trg. pomočnik». 2715

Stenografinja 2716 in strojepiska, popolnoma izurjena, zmožna slovenske in nemške stenografije, se sprejme takoj v odvetniško pisarno dr. Frana Novaka in dr. Alojzija Kobala v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3. Zaostnice popolnoma izključene.

Prodam

Več vagonov sena naprodaj 2712 ima Adam Kincl v St. Jurju ob južni železnici. Kdor ga rabi, naj se obrne na ta naslov, pa se mu takoj naznani cena.

Lokali

Trgovina z stanovanjem v Mariboru se takoj proda. Vprašati je pri podružnici «Jutra» v Mariboru pod «Trgovino». 2724

Neprepisano

Redka prilika! Lepo posestvo, hiša, gospodarska poslopja, mlin itd. s 50 orali prvovrstne zemlje, njive, travniki, gozdovi, se proda na prostovoljni javni dražbi v nedeljo dne 20. avgusta dopoldan. Dovško pri Rajnenburgu. 2710

Dopisovanje

Ženitna ponudba. Vdovec brez večjega premoženja, ugleden obrtnik v večjem trgu, išče inteligentno gospico ali vdovo primerne starosti s premoženjem, ki bi imela ljubezen do pridnega moža in priznano pridnih curok. Ponudbe, če je mogoče s sliko, se naj pošljejo na upravo «Jutra» pod «Mirni dom» 2730

Razno

Pekarija se išče. Ponudbe na upravo «Jutra». 2717

Slatinska princesa.

Dnevnik neznanke. Izdal dr. Iv. Lah.

«Kaj je s princeso?» Princesa je bolna.

«Ne, princesa ni «bolna», princesa živi, princesa ljubi!»

Prišel je zdravnik in je zmigaval z glavo. Čitala sem mu v očeh njegove misli. Princesa mora s Slatine. Branila sem se, toda nazadnje sem onemogla.

Jutri zjutraj odhajamo s Slatine. Mogoče, da je to zadnje pismo, ki Ti ga pišem tu v svoji sobi, kjer sem preživela s Teboj toliko lepih večerov.

Zunaj je jesen. Vsi gozdje okoli so že porumeneli. Danes popoldne sem bila zadnjič v najinem gaju. Hodila sem počasi in pozno jesensko solnce je svetilo skozi veje. Šla sem po stezi navzgor in sem čutila, da sem oslabela. Da, princesa je bolna. To ni več ona zdrava, srečna princesa, ki je stopala s Teboj po teh potih v zgodnji pomladi preteklega leta. Po vejah so se oglašali zaostali ptiči in so me gledali čudno, kakor da ne morejo razumeti poseta poznega gosta.

Da, dragi moji znanci, čas je, da odidemo. Vi pojdete na jug, jaz pojdem na sever. Na svidenje spomladi! Takrat pridemo zopet — in morebiti pride on — in pojdemo skupaj v polno kipeče poletje.

Življenje leži kakor senca preko solnca. Komaj da ostanejo sledovi za njim. Mi gremo neznano odkod in neznano kam. Pena smo, ki jo nosi s seboj svetovni vihar. Kdo ve, kaj pride za nami? Kdo pride za nami čez sto let? Kako bo takrat na Slatini? Kje bodo vsi junaki sedanjega časa? Mi smo morebiti komaj v začetku. Množice bodo prihajale od vseh strani pit iz teh zdravilnih vrelcev. In hodili bodo po teh gozdih, kjer smo hodili mi. Ljubili se bodo in veselili, žalovali in plakali. In za njimi pridejo novi ljudje.

Čemu bi torej mislili, da smo mi tako važen del življenja? Prišli smo, preidemo in odidemo. Mislimo, da živimo v velikih časih: mogoče pridejo še večji za nami.

Vidiš, moj dragi, kako sem se razmislila. Tako sem se ločila od najinega drevesa v gozdu. Stal je tako hrabro in mogočno: samo listje je že padalo z njega. Naslonila sem se na deblo in sem se zamislila v vse to, kar se je zgodilo. Ali je bila usoda silnejša od ljubezni? In vendar sem obljubila, da se drugo leto vrnem zopet.

Zunaj je jasna jesenska noč. Kod dodiš, moj dragi, da ne prideš po slovo to poslednjo noč? Pridi, pridi, jaz te bom čakala! Tja v tuje mesto morda ne prideš za menoj. Kako je mogel tako hitro miniti ta lepi čas? Ali ni bila včeraj ona lepa zgodnja pomlad, ki je nosila s seboj toliko opojnega cvetja? In sedaj leži tako daleč pokopana pod uvelim listjem..

Lahko noč, moj dragi, in na svidenje. Glej, tako je prešla najina mladost in jaz sem Te čakala zaman. Ne, ne, saj Ti si tu, moj dobri, moj blagi, prišel si po slovo...

XVII.

Na Slatini junija 1811.

Vrnila sem se na Slatino. Kako dolgo in težka je bila ta pot! Komaj da so se še poznali sledovi preteklega leta. Vozila sem se sama s svojo služabnico. To je edina zvesta duša, ki mi je ostala.

Moj oče je našel svoj mir in spi na pokopališču pri sv. Marku. Pretekla zima je padla nanj z vso svojo silo. Ni mogel preboleti strašnih časov, ki so prišli v državo. Živel je v spominu na preteklost in ni mogel preživeti ponižanja. Odhajal je brez odpora in brez obžalovanja. Bil je junak starega kova in ni priznaval obupa. In vendar ni videl nikjer izhoda iz obupnega položaja. Ko se je bližal bankrot, je rekel mirno: «Sedaj so dogospodarili...»

Preživela sem po njegovi smrti par težkih mesecev. Pomlad je prihajala in spomini z juga so me klicali k sebi. Bila sem sama in zapuščena: edino Ti si mi ostal kot drag spomin na življenje. Hotela sem Te obiskati še enkrat tu v raju najine ljubezni. Pospravila sem svoje stvari in sem se odpeljala. In zopet sem preživljala na vsej poti one prve dogodke pred dvema letoma. Bilo je vse tako daleko, daleko. Povsod sem videla sledove vojne in bede. To je vse, kar je nam ostalo.

Zato sem z radostjo pozdravila tiho dolino pred seboj, ko smo dospeli na vrh Boča. Bilo mi je, kakor da je ostal ves oni svet daleč za menoj.

Dobila sem zopet naše stanovanje. Tudi letos se ni nič izpremenilo. Gostov je manj nego lani, kajti časi so resni in slabi. Mir in tihota vladata po kopališču. V Tvoji sobi stanuje mlad gospod. Ko sem prišla do svoje sobe, je stal na hodniku in me je gledal s čudnimi zamišljenimi očmi. Mogoče sem izgledala zelo slabo, kajti pot me je utrudila. In vendar ne morem spati. Ponavlja se pred menoj vsa krasota onih dni. Spomnila sem se na Vergilov verz: una salus victis nullam sperare salutem. Edina rešitev izgubljenim je, da na rešitev več ne upajo. Tudi jaz ne upam več. Samo pozdravit sem Te prišla. Lahko noč, moj dragi.

*

Danes sem bila na višavah, ki se imenujejo Rodna. Sama ne vem, kako sem zablodila na te vrhove. Šla sem po gozdih navzgor, ker se mi je zdelo, da hodim na jug. Steze so se vile mimo ozke doline in predno sem zapazila, sem bila na vrhu. Tam je stalo samotno drevo, visoka jagnjed. tiho sanjajoča vrh zelenega griča. Obstala sem ob nji in sem se zagledala v daljni svet pred seboj. Šele tedaj sem se zavedla, da sem prišla pozdravit Tebe, dragi moj, Tebe in ono zemljo, kjer si Ti. Videla sem jo zopet v polnem solnčnem sijaju, dvigala se je iz gor v svoji ponosni krasoti in morje je šumelo za njo.

Gledala sem dolgo tako in sem čutila njen tihi pozdrav. Saj je to moja domovina.

In zelo se mi je, kakor da me vabi k sebi, da pridem v njeno tiho okrilje in preživim v nji te dneve, ki so še ostali. O, da nisem nikoli odšla iz nje, da sem tam našla srečo, ki je ni mogel dati svet! In Ti bi ostal pri nas na pobreškem gradu in bi ne bil izginil v vojski, ki ni mogla prinesti niti zmage niti slave. In če bi bil padel na domačih tleh, bil bi mi ostal vsaj Tvoj grob, da bi rastle na njem rdeče rože najine ljubezni.

Vračala sem se domov proti večeru, ko je že zapadalo solnce. Bila sem pomirjena in utolažena, kakor da sem bila pri Tebi. Moja srčna rana je onemela od velike bolesti. S čudovito hvaležnostjo sprejemam vse, kar je na svetu dobrega in lepega. Ob gozdu je sedel pastir in si je piskal pesem na svojo piščalko. Bil je v zadregi, ko me je zagledal in je umolknil. Bilo mi je neprijetno, da sem ga motila. Odhitela sem skozi gozd in kmalu sem čula za seboj njegovo preprosto poskakujočo pesem. Kako srečni so ti ljudje v svoji zadovoljnosti! In mi mislimo, da smo ustvarili višji, srečnejši svet. Kako smo se prevarili! Zato se je Jean Jaquex Rousseau vrnil k prirodi in nam je pokazal, da je edina sreča v nepokvarjeni naravi.

Da, ko bi ti ljudje razumeli! Toda mi smo pokvarili vse, kar je izšlo tako lepo iz božje roke. Zato trpimo zaradi svojih lastnih zmot in iščemo izgubljenega raja, ki ga nam nihče več ne vrne.

Kam je zablodilo ubogo človeštvo! Kako izgleda ta svet, ki je imel biti raj na zemlji! Ali ni strašna prevara vse, kar imenujemo kulturo? Prinesli smo s seboj toliko lepih darov, in vse propada v zlobi in nasilju.

Zunaj je tiha mesečna noč. Odnekod se čuje petje, ki odmeva v mesečini. Ti ljudje žive po srcu in so srečnejši od nas. Tudi v njih divjajo strasti in bolesti, toda življenje v naravi jih varuje pred samoto, ki jo občutimo mi, ki smo se ločili od nje. In vendar bi morali biti srečnejši mi, ki smo pogledali v svet lepote in resnice. Ali nismo plemenitih svojih src? Ali samo nekateri trpimo zaradi drugih? Ali je to kazen za greh?

A kaj sem zagrešila jaz, ki sem hotela biti dobra in samo ljubiti Tebe in ves svet? Hotela sem dati vse, kar je bilo v meni svetega in lepega, da bi bilo življenje jasno in čisto. In zakaj ni bilo usojeno ustvariti to srečo, ki bi bila osrečevala mene in druge? Zakaj? In zdaj hodim gledat v to izgubljeno deželo sanj in nikjer ni nikogar, ki bi mi podal pomožno roko.

(Dalje prihodnjič.)

Priporoča se spedicija
R. RANZINGER
Ljubljana — Jesenice. 33

✝

Včeraj je pohitel duh v vsemirje

Josipa Volkova

narodnega učitelja.

V četrtek dne 17. avgusta ob 1/2 6. uri popoldne se izroči njegovo materijelno odelo materi zemlji.

V Ljubljani, dne 17. avgusta 1922. 2726

Marija, soproga. **Milan,** sin.

Kontoristinja 2710

starejša, vešča blagajniškega poslovanja, vestna in zanesljiva, dobi dobro mesto v Ljubljani. Kavcije zmožne imajo prednost. Pismene ponudbe z referencami na upravo «Jutra» pod **„Kontoristinja 26“.**

Avto 2718

v dobrem stanu, šest sedežev, se po zelo nizki ceni proda. Vpraša se pri portirju v hotelu „Union“.

Razno perilo

za dame, gospode in deco priporoča tvrdka **A. & E. Skaberne,** Ljubljana, Mestni trg št. 10. 11b

Išče se

za nad 50 let obstoječo daleč znano trgovino z rezanim lesom z odgovarjajočo glavnico

sposoben družbenik

v svrho razširjanja podjetja. Posel zelo dober. Stanovanje zagotovljeno, a po dogovoru tudi oskrba. Prednost imajo v tej stroki izurjeni Slovenci.

Natančna pojasnila daje Josip Predmerski, trgovina z rezanim lesom, Brod ob Savi, predal 21. 2722

Svarilo.

Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne posestnike, gospodarje, njih namestnike i. t. d., da ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na poslopjih raznim elementom in krpucarjem, kakor se je to v večji meri dogajalo do sedaj. 2332

Taki ljudje pokvarijo, streho tako da jih strokovnjaki za njimi popravljati ne morejo. Tudi bode odslej dalo društvo take nekoncesionirane kvaritelje streh za vsak slučaj policijsko zasledovati ter jim tako na mestu ustaviti delo.

V Ljubljani, dne 25. julija 1922.

J. Križnar, predsednik. **Gril,** tajnik.

Smodnik (Barut)

dinamit, dinamon, vžigalno vrv, kapice itd. dobite vedno pri tvrdki **Fr. Stupica,** 2704 zaloga poljedelskih strojev in železnine v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1.

Pravi malinovec,

citronov sok i. t. d. — Esenci za brezalkoholne pijače. — Esenci za rum in likerje. — Sadni eteri za pecivo, kandite i. t. d.

priporoča 2665

Srečko Potnik

tvornica sadnih sokov in esenc **v Ljubljani,** Metelkova ulica.

Slaščičarski pomočnik in vajenec se sprejmeta.

E. Ilich, Maribor, Slovenska ul. 5.

Nudim

po najnižjih cenah:

otrobe, moko za krmo, fižol, kumna in druge deželne pridelke

Ljudevit Sirc, Kranj. 2328

Potnik

agilen, dobro vpeljan v vsej državi, popolnoma vešč srbohrvatskega in slovenskega jezika. se takoj sprejme.

Prošnje, opremljene z dokazili o sposobnosti, je nasloviti na naslov: Drago Cerlini, tovarna kravat, Celje. 2721

Pozor, trgovci in industrijci!

Tekom meseca avgusta izide izpod tiska

Adresar trgovačkih i industr. preduzeća za južnu Srbiju,

ki obseza nad 2000 naslovov iz okrog dvajset mest južne Srbije.

Poseben del te adresne knjige prinaša seznamek večjih trgovskih in industrijskih podjetij največjih mest naše kraljevine. Podjetje ki želi da pride v ta seznamek, naj nam takoj v priporočenem pismu svoj naslov poslati blagovoli. 2725

Adresar sprejema **oglase** po tarifi:

za celo stran . . . . . Din 200·—
za pol strani . . . . . „ 110·—
za četrt strani . . . . . „ 60·—

Naslove in oglase sprejema do **20. avgusta t. l.**

Izdajatelja adresara **Topolović & Stojković** **knjigarna v Skoplju.**

Trgovski sotrudnik

spreten prodalalec, se sprejme takoj za manufakturno trgovino. Ponudbe naj se pošiljajo

2694 tvrdki A. & E. SKABERNE, Ljubljana.

Šampanjec „Bouvier“

in

vino v steklenicah

tvrdke „Bouvier — Gornja Radgona“

se dobi povsod 2701

Vsako množino vreč

za 100 kg, rabljenih, a dobro ohranjenih

kupi 2713

Prva Mariborska tovarna mila, Maribor.

Telefon 247. Telefon 247.

Amerikanski bencin v železnih sodih

ima v zalogi

A. LAMPRET, Krekov trg štev. 10

Reprezentanca: 2655

Standard Oil Comp. of New York.

Mednarodni vzorčni velesejem v Pragi 2671

od 3. do 10. septembra 1922.

Raznovrstni izdelki v 17 skupinah. Centralno tržišče srednje Evrope. Trgovski oddelek velesejmskega urada posreduje brezplačno med češkoslovaškimi in tujimi tvrdkami. Najboljša prilika za nabavo prvovrstnih izdelkov češkoslovaške industrije. Znižanje vožnje za 35 % pri vseh osebnih in brzovlakih ČS železnic in 75 % znižanja pri vidiranju potnih listov. Natančnejša pojasnila, kakor tudi velesejmski znak z izkaznico za 25 dinarjev pri konzulatu ČSR v Ljubljani, Breg št. 8.

! Zahtevajte v kavarnah, javnih lokalih, gostilnah in brivnicah „JUTRO“ !

Domače vesti

* **Odhod kraljeve dvojice z Bleda na Češko.** Kralj Aleksander in kraljica Marija sta včeraj opoldne po dvamesečnem bivanju v naši sredi odpotovala z Bleda in se podala v Marijanske Lazni na Češkoslovaško. Akoprav ljudstvo ni bilo oficijelno obveščeno o odhodu, vendar se je zbralo pred hotelom Toplice na stotine domačinov, gostov in Sokolov, ki so napravili kratek izlet na Bled. Ob ¾12. je avto s kraljevo dvojico v hitrem tempu pridrvel po grajski cesti, proti hotelu Toplice pa vedno bolj počasi. Kralj je imel temnozeleno lovsko obleko in zelen plišast klobuk; kraljica je bila v priprosti, sivi potni obleki. Kraljevo dvojico je spremljal samo kapetan Pogačnik. Navdušeni Živio! in Zdravo! - klici so zaorili po Bledu, dečki in deklice pa so posuli avto s cvetjem in šopki. Kralj je odzdravljal radostno smehljaje in mahal z rokami. Ovacije so trajale, dokler avto ni izginil narodu izpred oči. Kraljeva dvojica se je odpeljala v Maribor, kjer je bil že pripravljen skrajšani dvorni vlak. V Mariboru je pričakoval kraljevo dvojico dvorni minister Janković in pa spremstvo, nakar se je vlak takoj odpeljal skozi Avstrijo na Češko. Drugi del dvornega vlaka se odpelje danes zvečer z Bleda v Beograd. — Kralj se je pred odhodom razgovarjal dalj časa z ministrskim predsednikom Pašićem, ki ostane še nekaj dni na Bledu.

* **Naša kraljevska dvojica v Marijanskih Laznih.** Naša kraljevska dvojica je na potu v Marijanske Lazne v češkoslovaški republiki, kjer ostane baje do srede prihodnjega meseca. Kakor poročajo praški listi, so za kraljevsko dvojico in njeno spremstvo pripravljeni prostori v hotelu «Weimar», prostori, v katerih je bival angleški kralj Edvard VII., ko je obiskoval Marijanske Lazne. Ker kraljevska dvojica potuje incognito, ne bo oficijelnega sprejema. Razen krasnih soban za kralja in kraljico, je naše praško poslaništvo najelo še nekoliko prostorov za projektirane diplomatične konference. Prvi inozemski obisk našega kralja velja bratskemu češkoslovaškemu narodu, čegar časopisje navdušeno pozdravlja visokega gosta, ki ga te dni pričakuje na svojih tleh ter izraža prepričanje, da bo ta obisk še poglobil prijateljske vezi, ki spajajo obe državi in oba zavezniška naroda.

* **Kraljice v nedeljo ni bilo v Ljubljani.** Neki današnji jutranji list je poročal, da se je s kraljem nahajala na terasi univerze na Kongresnem trgu tudi naša kraljica. Res je tudi del občinstva mislil, da je kraljica prisotna, ker se je nahajalo na terasi več dam. Čuli so se klici: «Živela kraljica Marija!», vendar je občinstvo svojo zmoto kmalu zapazilo. V poročilu o stiku Sokolstva na Kongresnem trgu bi pa seveda morala ta zmota izostati.

* **Povratek ministrov iz Ljubljane v Beograd.** Včeraj ob 11·20 so se ministri Kosta Timotijević, general Vašić, dr. Kumanudi, Velja Vukičević, dr. Miletić, Vilović, Omerović in dr. Žerjav, ki so se udeležili kronskega sveta in sokolskega zleta v Ljubljani, vrnili v Beograd. Ministrski predsednik Pašić in zunanji minister dr. Ninčić odpotujeta v nekaj dneh v Marijanske Lazne, ostali ministri pa so odšli na dopust.

* **Napad fašistov na Marezige.** Vsem so še v živem spominu državnozborske volitve v istrskih Marezijah leta 1921. Poldrugo leto je poteklo od onega časa, v tržaških zaporih pa še vedno čakajo zaprti Marezigovci, da pridejo enkrat pred porotnike, pa naj jih ti obsodijo ali oproste. Človeka obhajajo čudne misli in dvomi, če pomisli na te uboge ljudi. V silobranu so zgrabili ob fašistovskem napadu na vas za edino orožje, ki ga more uporabiti še uboga para brez orožnega lista — kamenje. Nič ne de, da so streljali nanje fašisti. Aretirani in zaprti so bili samo oni, medtem ko so fašisti, ki so napadali, ves čas prosti. Do glavne razprave pa ne pride in ne pride. Zakaj, ni težko uganiti.

* **Najstarejši ljubljanski Sokoli.** «Jutro» je v svoji 190. številki pod gornjim napisom navedlo imena treh v Ljubljani živečih Sokolov: gg. Frana Drenika, Rajmunda Ravniharja in Petra Grassellija. A tudi v Mariboru živita še dva druga Sokola - veterana: gg. Nikomed Ravnihar, sodnik v pok., brat Rajmunda Ravniharja; bil je član «Južnega» in potem «Ljubljanskega Sokola», in Fran Podobnik, nadučitelj v pok., ki je, ko se je po razpustu «Južnega Sokola» osnoval 1868. leta «Ljubljanski Sokol», pristopil navedenega leta kot 18letni mladenič «Ljubljanskemu Sokolu». To v popolnitev dotične notice.

* **«Jutro» v zletnih dneh.** Naš list se je v zletnih dneh potrudil, da je poročal izcrpno in točno o vseh prireditvah. Občinstvo je trud primerno nagradilo. Naša velika nedeljska številka, izredna pondeljkova kakor tudi torkova številka so danes razprodane, čeprav smo izdali neobičajno visoko naklado. Kolikor je ostalo do danes nedeljske številke, so bratje Sokoli pokupili še danes, tako da naša uprava teh številk več nima. Tudi na ulicah, na zletnem telovadišču, po vseh lokalih, na zabavišču in po kolodvorih si videl «Jutro» v rokah domačinov in zlasti skoraj vseh čeških in jugoslovanskih gostov. Naše uredništvo je vrhu tega oskrbelo sedem večjih jugoslovanskih listov, štiri največje češke, Českou Tiskovou Kancelař in več velikih nemških ter italijanskih listov s poročili o sokolskem zletu.

* **Jakob Štoka †.** Po težki bolezni je umrl v Trstu trgovec s papirnatimi izdelki in knjigami g. Jakob Štoka. Bil je dolga leta med najbolj agilnimi in požrtvovalnimi delavci po slovenskih tržaških društvih. Zlasti za razvoj slovenske dramatike v Trstu si je pridobil pokojnik nepozabnih zaslug. Več sezon je bil duša Dramatičnega društva; sam izvrsten karakteren igralec, je znal pridobiti tržaškemu slovenskemu gledališču mnogo nadarjenih diletantov. Deloval je skrajno nesebično in požrtvovalno kot igralec in režiser ter pomnožil število slovenskih dramatičnih predstav tako, da je postalo gledališče končno stalna kulturna ustanova. Njegova zasluga je bila, da je dobilo Dramatično društvo v hotelu «Balkan» — ki so ga fašisti leta 1920. z nečuveno surovostjo zažgali — lepo gledališko dvorano s praktičnim odrom. Tam je priredil rajni Štoka dolgo vrsto prav dobrih predstav domačega in tujega repertoarja. Iz njegove dobe je lahek prehod do stalnega tržaškega slovenskega gledališča ter sta tudi že pokojni L. Dragutinović in A. Verovšek le nadaljevala in razširila Štokov program. Za narodno zavest pa je deloval Štoka z dramatskimi predstavami ne le v Trstu, nego z gostovanji tudi po tržaški okolici in po slovenskem Krasu. Nedostatku domačega repertoarja, primernega za diletantske odre, je priskočil sam na pomoč s tem, da je napisal nekaj efektnih satiričnih ali burkastih igric: «Ne kliči vraga!» — «Trije ptički», «Moč uniforme» i. dr. Poslednjih deset let se je posvetil bolj svoji trgovini ter je zalagal slovenske knjige, tiskovine, razglednice i. dr. Njegova papirnica je bila solidno narodno podjetje, ki se je razvijalo vedno lepše. Nenadejano je zgrabila še mladega moža bolezen, ki ji menda še ni leka. Nekaj tednov je ležal v agoniji. Končno pa je omahnila tudi Štokova močna narava. Velezaslužnemu slovenskemu kulturnemu delavcu ostane ohranjen v zgodovini naše Talije hvaležen spomin.

* **Celjska obrtna razstava.** Celjsko obrtno razstavo si je ogledal v nedeljo minister za narodno zdravje Omerović v spremstvu načelnika dr. Štamparja. Danes, v četrtek, obišče razstavo pokrajinski namestnik Hribar, za soboto pa je napovedan obisk obrtnikov iz vse Slovenije ter se vrši v soboto zvečer važna konferenca voditeljev obrtništva v obrtno-zadružnem tajništvu, v nedeljo dopoldne pa ustanovitev Zveze obrtnih društev za Slovenijo in nato velik obrtniški zbor v veliki dvorani Narodnega doma.

* **Vizumska pristojbina za posetnike Graškega velikega sejma.** Avstrijsko ministrstvo za zunanje zadeve je ukazalo avstrijskim konzulatom in zastopništvom v inozemstvu, da naj onim osebam, ki hočejo posetiti graški sejem, dado vizum na potne liste z največjo strpnostjo in da naj jim znižujejo vizumsko pristojbino na polovico.

* **Porto-znamke po 5 in 10 Din.** Kakor poročajo iz Beograda, je ministrstvo pošte in brzojava pustilo te dni v promet nove porto-znamke po 5 in 10 dinarjev.

* **«Netaktna kritika».** G. dr. A. Schwab v Celju je poslal v nekatere ljubljanske liste pod zgorajšnjim naslovom daljši članek, v katerem zavrača poročilo našega dopisnika o koncertu Glasbene Matice v Rogaški Slatini. V tem poročilu je naš dopisnik brez slabega namena napisal nerodno besedo, da je «g. dr. Schwab boljši skladatelj kakor zdravnik». S tem je hotel naš dopisnik naglasiti visoko glasbeno-umetniško kvaliteto g. dr. Schwaba, nikakor pa zmanjšati njegov zdravniški sloves ali mu morda celo škodovati na praksi. Uredništvu «Jutra» je zelo mučno, da je pri obilici dela in nervoznem poslovanju v zadnjih tednih spregledalo dopisnikovo nerodno stilizacijo. Le tako je sploh mogoče, da je stavek v tej svoji obliki izšel. Quandoque bonus dormitat Homerus. V mnenju, da mu je naš dopisnik hotel očitati manjšo zdravniško vrednost, se sklicuje g. dr. Schwab v svojem polemičnem spisu na svoje zdravniške uspehe, na svoj boj proti davici in legarju, na brezplačno podučevanje na dveh šolah, na 400 poljudnih svojih predavanj, na svoje zobozdravniške iznajdbe in končno bridko vzklikne: «To imam sedaj v zahvalo za svoje obširno kulturno delovanje!» Vsemu Celju in vsemu južnemu delu mariborske oblasti, zlasti pa pokrajini med Celjem in Vranskim, in vsem generacijam celjske inteligence je g. dr. Schwab znan uprav po svojem izredno obširnem in uspešnem delovanju. Da je g. dr. Schwab zahteval zadoščenje od nas, bi ga bil takoj dobil v vsaki obliki. Ne bi pa bilo razumljivo, zakaj se visokospoštovani in občeznani zdravnik, glasbenik in saturist čuti vsled očividno nerodne vendar visoko pohvalno mišljene besede tako užaljenim, da napiše v razne liste daljši članek, če bi on sam ne razložil vzroke svoje razdružljivosti: Zadet je občutno, ker mu «hoče nedopustna reklama privandrancev odvajati paciente, in ker že dolgo opažam, da mu je skladateljstvo — čudna so pota ljudske hvaležnosti — kot zdravniku skrajno škodljivo!» O g. dr. Schwabu širijo (nacionalni) nasprotniki cele (zlagane) anekdote, ki bi ga naj prikazale kot posebno zamišljenega zdravnika, in mu odgnale paciente! Pridružujemo se ogorčenju g. dr. Schwaba proti takim mahinacijam, ki jih mora vsakdo najstrožje obsojati. Razume se, da smo rade volje vsekdar na razpolago v boju proti takšnim nasprotnikom. V kolikor pa gre za razmerje med glasbenikom in kritikom, smo seveda kakor vedno načelno na stališču, da bodi kritika stvarna. V predmet nem slučaju je bila vsebina nerodnega stavka, ki je g. dr. Schwaba veled svoje neumestne stilizacije razburila, pohvalna. Mislimo, da je s tem zadeva zadovoljivo pojasnjena.

* **Zveza gostilničarskih zadrug v Celju** Zveza gostilničarskih zadrug za slovensko Štajersko, Prekmurje in politični okraj guštanjski s sedežem v Celju ima svojo pisarno pri «Belem volu». Uradne ure dnevno od 17. do 20. ure, ob pondeljkih pa od 10. do 11. ure.

* **Gasilno društvo na Hardeku** pri Ormožu je slavilo dne 13. avgusta zelo slovesno svojo 25letnico. Udeležilo se je slavnosti 15 gasilnih društev; zastopane so bile 3 župe in Jugoslovanska gasilna zveza v Ljubljani.

* **Preskrbite se z drvi!** Poročajo nam: Javnim aprovizacijam se nujno priporoča, da preskrbijo prevoz drv po železnici najkasneje do dne 15. septembra, ker se bodo pozneje uporabljali vagoni za izvoz češpelj. Prometno ministrstvo je izdalo na podrejene direkcije v tem zmislu odredbe.

* **Vreme** je bilo ves čas sokolskega zleta uprav izjemno lepo. Na vsem nebu nobenega oblačka, tako da je zlasti v opoldanskih in popoldanskih urah pritiskala huda vročina in sopara. Po mestu se je zaradi tihe jeze nasprotnikov Sokolstva širila marsikatera nedolžna toda dobra šala, češ, sam sveti Elija ali celo «Panbuh» sta postala člana Sokola in sta poskrbela, da se vsa prireditev ne namoči brez potrebe. Mestna uprava je dala v teh dneh pridno škropiti po ulicah. Topot je bila njena borba proti prahu vsega priznanja vredna. Treba bo mi sliti na sredstva, da se omogoči redno takšno negovanje cest, kakor smo je videli v teh lepih dneh. V torek zvečer pa je vročina prikipela do vrhunca, in ko je zlet že končal, smo se spomnili zopet neznosne suše, ki vlada povsodi pri nas in grozi z nepovračljivo škodo. In glej, že prvo noč po zletu, okrog pol 5. ure zjutraj se je vlila močna ploha, ki je vsaj prijetno osvežila ozračje in očistila ulice. Žal, da je prinesla tudi točo. Cele četrt ure so precej na gosto padala še prav debela zrna, ki so po vrtih, zlasti tudi na sadnem drevju, napravila po nekod dosti škode. Vendar po današnjih poročilih iz okolice toča ni segala predaleč. Prvi plohi in toči je sledilo nekaj uric lahnega mirnega dežja. Žalibog je prekmalu ponehal, namočil je samo zgornjo plast in prinesel rastlinam le prvo in najnujnejše krepčilo. Upamo, da se te dni sveti Elija izkaže zares bratskega in nam pošlje še potrebnega dežja, ki ga željno pričakuje naš kmet in z njim vse prebivalstvo. Ni pa treba, da nas pri tem preseneti s takšno točo, kakor je padala v nedeljo in pondeljek v mnogih avstrijskih pokrajinah, odkoder poročajo da je toča posekala ponekod skoraj vse in zelo občutno škodovala.

* **Velika vročina v Splitu.** Pretekli torek je splitska meteorologična postaja zabeležila kot najbolj vroči dan letošnjega poletja. Bilo je 40 stopinj Celzija v senci. Lansko leto vročina ni presegla 38.2 C, predlanskem pa ne 36.8 stop. C.

* **V Ribniku utonil** je blizu Nabrežine 11-letni Oskar Lutman. Lovil je žabe, pri tem pa je izgubil ravnotežje, padel v vodo in utonil. Mati je bila ob pogledu na mrtvega sinčka tako obupana, da si je hotela končati življenje, kar pa so navzoči sosedje preprečili.

* **Šel v smrt, ker mu je zmanjkalo dolarjev.** Tomo Bobinac, rodom iz Zlatara, se je letošnjo pomlad vrnil iz Amerike ter prinesel s seboj lepo število v Ameriki trdo zasluženih dolarjev. Življenje v Zagrebu mu je ugajalo, zato se ni vrnil v Zlatar, marveč je rajše ostal v Zagrebu, kjer je živel veselo in razkošno. A tudi dolarji so mu kaj hitro pohajali izpod palca. V par mesecih je bil popolnoma «suh». V pondeljek zjutraj so ga našli na železniškem tiru blizu Zagreba mrtvega. Vrgel se je bil pod vlak, ki mu je odtrgal glavo od trupla in ga strahovito razmesaril.

* **Deset nevest.** Graška policija je spravila te dni pod ključ nekega Vinka Nemčiča, ki se je na podlagi ponarejenih izpričeval izdajal za doktorja medicine. Ugotovilo se je, da se je lažni doktor v Gradcu zaročil z desetimi dekleti iz boljših rodbin ter jim izvabil precejšnje zneske. Pri nekaterih se je izdajal tudi za opernega pevca iz Prage ter pravil svojim «nevestam», da bo angažiran za graško opero. Bil pa je navaden slepar. Njegova identiteta še ni dognana.

Brezvestnost

Iz Ribnice nam poročajo: V Dolenji vasi pri Ribnici je trgovec Anton Klun obupal nad življenjem in si je v četrtek dne 10. avgusta ob 4. uri zjutraj pognal krogljo v glavo. Nesrečežu je pred tremi meseci umrla soproga in od tedaj je živčevno tako propadel, da zadnjih 14 dni sploh ni imel več počitka in se je ponoči vozaril s kolesom po vasi. Zadnji dan še ob 2. uri ponoči je klical služkinjo, da mu je dala vode in ji je tožil kako ga boli glava in kako mu je tesno pri srcu, ob 4. uri je pa že počil strel, ki ga je odrešil trpljenja.

Klun je bil znan po vsej ribniški dolini, zapustil je z oporoko svojim sorodnikom okrog 8 milijonov kron premoženja. Tragični konec tega komaj okrog 45 let starega moža je globoko pretresel vse prebivalstvo. Bil je zadodaren dobrotnik občinskih revežev, pristaš JDS in član Sokola vendar pa skozi in skozi veren človek, ki je še preveč vestno vršil vse, kar je župnik Škulj zahteval od župljanov. — Ker je tudi zdravniška komisija konstatirala, da je nesrečno dejanje najbrže izvršil v hipni duševni zmedenosti, je bil vsak človek v Ribnici prepričan, da se mu dovoli cerkven pogreb. Župnik Škulj je seveda ravnal prav klerikalno! Na eni strani je pripustil, da so se nekateri njegovi župljani o pokojnem Klunu izražali z nečuveno surovostjo — sam pa ni dovolil v mrtvaško sobo cerkvenih sveč in niti vencev sorodnikov ter je naročil cerkveniku, da se Kluna zagrebe na neblagoslovljeni del pokopališča, kjer se mu ne sme niti peti niti govoriti v slovo. — Na drugi strani je pa Škulj inteligentnejšim župljanom govoril: «Zelo mi je hudo; celo noč nisem spal in sem molil za ranjkega; ali ker zdravniki niso dali dobrega mnenja, po svojih postavah, kakor bi rad, ne smem dovoliti cerkvenega pogreba, in bi bil kaznovan, ako bi ga spremil morda samo kot privatnik! —

In res! Kakor je vse kazalo, pokopali bi Kluna kot steklega psa! — Ljudje so se bali Škulja tako, da mrtvega nihče niti kropit ni šel, še manj bi se bil upal iti kdo za pogrebom. — Celo sorodniki so govorili: «Prišli smo na pogreb, ker pa pogreba ne bo, gremo domov!»

In čemu vse to? Ker je Škulj prej politik kot človek in dušni pastir! — Volitve se bližajo! Tragičen dogodek je hotel izrabiti kot kost, na kateri je upal glodati vsaj par nedelj. Vendar gorje mu, ako bi sedaj to poskušal! — Svoje farane je sicer že dobro ukrotil, vendar svaka sila do vremena! Ko so farani čuli, da bi bil na podlagi izvida zdravnikov vsak drugi župnik, ki Kluna osebno ne bi bil sovražil, lahko dovolil cerkveni pogreb, jih je postalo sram, ker so se dosedaj držali tako neodločne! — Videči, da je došlo tudi precej Ribničanov k pogrebu — zbralo se je kmalu prav lepo število vaščanov tako, da je Klun imel prav tako lep pogreb, kakor če bi ga bil vodil župnik Škulj. — Pred krsto je stopal deček v svetiljko nato načelnik in podnačelnik dolenjevaške požarne brambe pokojnikova prijatelja Mrhar in Ožimek, ob krsti in za krsto četa ognjegascev, za njo pa sorodstvo, zastopniki ribniškega Sokola, številni prijatelji in vaško prebivalstvo. Pred cerkvenimi vratmi se je od pokojnika poslovil s par besedami trgovec Križman iz Ribnice, poudarjajoč, da ga spremljajo le zvesti prijatelji, ki vedo da je bil Klun vedno poštenjak in dobrega srca, zato ga oni soditi ne morejo in to sodbo pripuščajo rajše Vsevidnemu Sodniku! — Križman je tudi pri odprtem grobu za pokoj uboge Klunove duše glasno molil «Očenaš» ter so mu vsi navzoči s solzami v očeh odgovarjali. S tem je bil žalostni pogreb nesrečnega Kluna končan.

Razhajajoči se ljudje so pa dejali: «O, ako bi bil Klun zapustil vsaj miljon kron za cerkev, sam škof bi ga bil pokopal! Sicer pa nič zato! — Tudi Križmanov «Očenaš» bo zalegel pri Bogu, ker ga je molil iz srca in duše brezplačno in ne samo iz ust!»

Ali veste g. Škulj, kaj se to pravi? — Ali bi ne bilo bolje, da bi se človeški in pošteni dušni pastirji pečali s svojo dolžnostjo, ne pa da se mnogi na nesrečo volilcev pečajo s politiko.

Šah

Odklonjeni damski gambit.

Nastopno prinašamo v IV. kolu londonskega turnirja od dr. Vidmarja proti avstralskemu šampijonu Watsonu dobljeno partijo. Igra se je na igralni dan zaradi poteka časa prekinila in končala šele kasneje po trdovratnem težkem boju.

Beli: Watson. — Črni: dr. Vidmar.

1.	d2 — d4	d7 — d5
2.	Sg1 — f3	Sg8 — f6
3.	e2 — e3	c7 — c5
4.	c2 — c4	e7 — e6
5.	Sb1 — c3	Sb8 — c6
6.	Lf1 — d3	Lf8 — d6
7.	0 — 0	0 — 0
8.	b2 — b3	Dd8 — e7
9.	Sc3 — b5!	d5 — c4:
10.	b3 — c4:	e7 — d4: (1)
11.	Sb5 — d6:	De7 — d6:
12.	e3 — d4:	Tf8 — d8
13.	Lc1 — b2	b7 — b6
14.	Ta1 — c1	Lc8 — b7
15.	Ld3 — b1	Dd6 — f4 (2)
16.	h2 — h3 (3)	Ta8 — c8
17.	Tf1 — e1	Sc6 — a5
18.	Sf3 — e5	Df4 — g5!
19.	f2 — f3 (4)	Lb7 — a6
20	Lb1 — d3	Sf6 — h5
21.	Tc1 — c2	f7 — f5 (5)
22.	Lb2 — c1	Dg5 — g3
23.	Lc1 — e3 (6)	Sh5 — f4
24.	Kg1 — h2	Sf4 — d3+!
25.	Se5 — d3: (7)	La6 — c4:
26.	Le3 — f2	Dg3 — d6
27.	Kf1 — g1	Lc4 — d3:
28.	Dd1 — d3:	Tc8 — c2:
29.	Dd3 — c2:	Sa5 — c6
30.	Dc2 — a4	Td8 — d7
31.	Te1 — c1! (8)	Sc6 — d4:
32.	Tc1 — c8+	Kg8 — f7
33.	Lf2 — d4:	Dd6 — d4:
34.	Da4 — d4:	Td7 — d4:
35.	Tc8 — c7+	Kf7 — f6
36.	Tc7 — a7:	Td4 — d2
37.	a2 — a4	f5 — f4 (9)
38.	Ta7 — b7	Td2 — a2
39.	Tb7 — b6:	Ta2 — a4:
40.	Tb6 — b2	h7 — h5
41.	Kg1 — f2	Kf6 — f5
42.	Tb2 — b5+	e6 — e5
43.	Tb5 — b2	Ta4 — a3
44.	Tb2 — c2	g7 — g5!
45.	Tc2 — e2 (10)	Ta3 — a5
46.	g2 — g4+	h5 — g4:
47.	h3 — g4:	Kf5 — e6
48.	Te2 — e4 (11)	Ta5 — a2+
49.	Kf2 — e1	Ke6 — d5
50.	Te4 — b4	Ta2 — e2
51.	Tb4 — a4	Tc2 — c4
52.	Ta4 — a5+	Kd5 — d4
53.	Ke1 — d2	Tc4 — b4
54.	Ta5 — a8	Tb4 — b2+
55.	Kd2 — e1	Tb2 — c2
56.	Ta8 — a4+	Tc2 — c4
57.	Ta4 — a5	e5 — e4!
58.	Ta5 — a2	e4 — e3!
59.	Ta2 — a8	Tc4 — c1+
60.	Ke1 — e2	Tc1 — c2+
61.	Ke2 — e1	Tc2 — f2
62.	Ta8 — d8+	Kd4 — e5
63.	Td8 — e8+	Ke5 — f6
64.	Te8 — f8+	Kf6 — g7
65.	Tf8 — f5	Kg7 — g6
66.	Tf5 — a5	Tf2 — f3:
67.	Ta5 — a6+	Kg6 — f7
68.	Ta6 — a5	Tf3 — g3!
69.	Ta5 — g5:	f4 — f3
70.	Ke1 — f1	e3 — e2+
71.	Kf1 — f2	Tg3 — g1

Beli se vda.

Opombe:

1.) Črni igra na «viseče kmete».

2.) Začetek nekoliko nasilnega napada.

3.) Nepotrebno.

4.) Na 19. g2—g3 sledilo bi Sa5—c4:. 20. Tc4: 21. Sc4:, Dd5.

5.) Riskantno.

6.) Močnejše je bilo d4 — d5, kar pa vodi do nepreglednih komplikacij.

7.) Ne 25. Dd1—d3: zaradi Dg3—e5:!.

8.) Na 31. Tf1 — d1 bi sledilo e6 — e5!.

9.) Ta poteza je najbrž prezgodnja, čeprav zelo ovira belega.

10.) Črni je pričakoval 45. Tc2 — c5, na kar je nameraval g5 — g4! 46. Tc8 — f8+, Kf5 — e6 47. h3 — g4:, h5 — g4:, 48. f3 — g4:, Ta3 — g3 49. Tf8 — e8, Ke6 — d5 50. g4 — g5, Kd5 — e6! 51. Tg8 — e8+ (z namenom dati same šahe, ker kralj ne sme vzeti g5), Ke6 — d6! 52. Te8 — g8, Kd6 — e7! in črni dobi.

Na 50. Tg8 — g7 sledi Kd5 — e4! 51. Tg7 — g8, Tg3 — a3 52. g4 — g5, Ta3 — a2+ 53. Kf2 — g1, Ke4 — f5! 54. g5 — g6, Kf5 — g4 55. g6 — g7, Kg4 — g3! 56. Kg1 — f1, Ta2 — a1+ 57. Kf1 — e2, Ta2 — a7 58. Ke2 — f1, Ta7 — e7! in črni dobi.

11.) Na 48. Te2 — b2 sledi takoj e5 — e4!.

Borza

Zagreb, *devize:*, Dunaj 0.12 — 0.14, Berlin 8.50 — 9, Budimpešta 5.50 — 6, Milan 387.50 — 389, London ček 376 — 378, Newyork kabel 84, ček 84 — 85.50, Pariz 683 — 688, Praga 250 — 255, Švica 1625, Varšava 1.50, *valute:* dolar 84 — 84.50, češke krone 250 — 252, leji 60 — 67, lire 384 — 385.

Trg. obrtna banka 62 — 62.50.
Brodska banka 75 — 78.
Hrvatska eskomptna banka 176 — 180.
Jadranska banka 450.
Jugoslovenska banka 104 — 105.
Ljubljanska kreditna banka 210 — 215.
Slavenska banka 112.50 — 113.
Praštediona 1100 — 1120.
Rečka pučka banka 140.
Slovenska eskomptna banka 167.
Srpska banka 152 — 152.50.
Dubrov. parob. družba 1275.
Goranin 100 — 120.
Našička industrija drva 126 — 135.
Gutman 330 — 345.
Slavonija 127.50 — 130.
Union 565.
Ljubljanske strojne tovarne 207.50.
Trboveljska premog. družba 300.

Beograd. Tuje valute so zopet poskočile, le marka in avstrijska krona sta nekoliko oslabeli. Berlin 8.80, Budimpešta 6 — 6.30, Bukarešt 72.50, Milan 385 — 387, Pariz 670, Praga je bila v mali količini zaključena od Narodne banke po 235, iskala pa se je po 255, Dunaj 0.1425 — 0.1475.

Dunaj, *devize:* Zagreb 186.10 - 186.40, Beograd 744.40 — 745.60, Berlin 59.85 — 60.15, Budimpešta 41.96 — 42.04, London 280.100 — 280.300, Milan 2860.50 — 2863.50, Newyork 62.675 — 62.725, Pariz 5031 — 5037, Praga 1849 — 1851, Sofija 357.60 — 358.50, Varšava 8.92 — 8.98, Curih 11.933 11.947; *valute:* dolarji 62.400 — 62.500, levi 347 — 349, marke 60 — 60.50, funti 279.450 — 279.750, fr. franki 4995 — 5005, lire 2828 — 2832, dinarji 741 — 743, poljske marke 8.85 — 8.93, leji 459.50 — 460.50, švicarski franki 11.870 — 11.890, češke krone 1845.50 — 1848.50, madž. krone 42.04 — 42.16.

Praga, *devize:* Berlin 3.10 — 3.30, Curih 630 — 639, Milan 148.25 — 149.75, Pariz 260.25 — 261.75, London 148.75 — 150.25, Newyork 33.1725 — 33.5725, Beograd 38.75 — 39.25, Sofija 19.55 — 19.95, Dunaj 0.0362 — 0.0562, Varšava 0.43 — 0.53, Budimpešta 2.15 — 2.25, *valute:* n. marke 3.25 — 3.45, švic. franki 634 — 637, lire 147.25 — 148.75, fr. franki 259.25 — 260.75, funti 147.75 — 149.25, dolarji 33.10 — 33.50, dinarji 38.75 — 39.25, levi 19.55 — 19.95, avstr. krone 0.04 — 0.06 poljske marke 0.43 — 0.53, madž. krone 2.15 — 2.25.

Curih: Berlin 0.51, Newyork 525.25 — London 23.45, Pariz 41.92, Milan 23.90, Praga 15.40, Budimpešta 0.36, Zagreb 1.55 Bukarešta 3, Varšava 0.0725, Dunaj 0.01, avstr. krone 0.0125.

Najceneja narodna jed

so testenine „Pekatete". Izdelane iz samega zdroba jeklene pšenice, vsebujejo najplemenitejše dele zrnja. Zato so najbolj redilne pri izvrstnem okusu. Iz istega vzroka, ker izdelane iz samega zdroba, se pa tudi najbolj nakuhajo, tako da dosežejo do 3kratni volumen nakuhanih. 42/III

Odgovorni urednik Fr. Brozovič.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Hči papeža
— Lukrecija Borgia

87

Gennaro pogleda svojega gospodarja s pogledom, v katerem ni bilo strahu, pogleda ga obenem milo in obenem srečno.

Rad umiram zate, moj gospodar! je govoril ta pogled. In dečko vzame brez oklevanja smrtonosen konfekt iz doze in ga pogoltne.

«Za boga, kaj delate!» klikne Adrian de Corneto. «Jaz jamčim za to dete!»

«Naj se izvrši!» vikne papež z zadnjo močjo.

Tedaj se Adrian de Corneto sklone nad papeža, ki je že omahoval in mu zašepeče v uho:

«Gospod, ne ubijajte otroka, saj je vendar kri vaše krvi, je Lukrecijin sin... Borgijec!»

Blazen nasmeh se izvije iz papeževih upognjenih prsi. Samo on je razumel besede Adriana de Corneto, ni pa v teh usodnih trenutkih hotel odkriti greha svoje krvi. Z zaničljivim glasom in z besom umirajočega tigra je bevsknil:

«To je Borgijec?... To sirotno dete?... Ha-ha, Borgijec!... Tem bolje, naj Borgijec spremlja Borgijca... vnuk deda!... Jej, jaz zapovedujem, jaz hočem... starost naj mladost seboj potegne v grob!»

Labek tresljaj prešine vitko Gennarovo telesce, na njegovem licu se pojavi obup in s težko muko izgovori:

«Borgijec... jaz, jaz sem iz plemena volkov... ah, tedaj, tedaj naj bo!»

Adrian de Corneto vzklikne razburjen. Hotel je Gennara oteti, a že je bilo prepozno. Dečko je snedel usodni konfekt. Na njegovem nežnem mladeniškem telesu se je takoj opazil strašen učinek.

Ko da ga je očinil blisk, se je Gennaro zgrudil na tla in umirajoč legel pred noge Aleksandra VI.

«Lukrecijin... moje hčerke sin... se je čul tresoč šepet modro obrobljenih Aleksandrovih ustnic; «njen sin, a kdo... kdo je oče?»

To so bile zadnje besede papeža Aleksandra VI. Padel je v nezavest in le krčeviti tresljaji rok in nog so izdajali, da je še nekaj življenja v njegovem starem telesu.

V dvorano pridrvi papežev telesni zdravnik, ki so ga medtem dozvali. Le en sam pogled mu je zadoščal in ugotoviti je moral, da se Aleksandru VI. bliža poslednji trenutek.

«Ne tukaj,» vzklikne nekdo med kardinali, «sveti Oče ne sme umreti tukaj...», prinesimo ga takoj nazaj v Angelsko trdnjavo!»

«Da, nazaj v Vatikan; tam umirajo papeži,» je bojazljivo in zamolklo odjeknilo med ostalimi.

Kmalu za tem se je skozi rimske ulice premikal sprevod. Papež je umiral in zdaj so ga nesli v palačo, kjer je par desetletij vladal svet.

V mali kapelici palače Corneto je klečal kardinal Adrian ob mrtvem pažu Gennaru.

«Iz volčje obitelji,» je jecljal kardinal, «a vendar je bil božje jagnje, čisto in blago... Dušica moja, tako si odplavala h Gospodu! V grehu porojen, v temini vzgojen, si se povzpel k bogu kot poslednji Borgijec s čistim srcem in čistimi rokami. Blagor ti, Gennaro, da si umrl, preden se je v tvoji krvi pojavil borgijski volk! Gospodar nebes in zemlje te sprejme v svoje naročje!»

In ko je Adrian de Corneto dvignil svoje solzne oči h kipu Zveličarja, se mu je zadelo, da so oživele Kristove poteze, da so se odprla njegova mramorna usta in šepnila blagoslovljene besede:

«Pustite male k meni!»

VI. poglavje.

Med razvalinami pesarskih hiš so bili goreli noční taboriščni ognji vojske, ki je oblegala trdnjavo. Obleganje je trajalo že osem dni; papeške čete so se nahajale v bednem stanju. Ko da je nebo hotelo pokazati njim in njihovemu poveljniku, da ne odobrava njih početja, je že vseh osem dni deževalo. Oblak se je trgal za oblakom, tla so bila pod vodo, a ljudje in konji so propadali v blatu.

Foglia se je razlila. Reka se je zavzela za svojega gospodarja Sforzo in za nesrečnike, katerih domov so prej odsevali v njeni vodi, a so bili zdaj uničeni z ognjem.

Poleg tega so se Cezarjevi mezdniki kmalu uverili, da bo osvojitev pesarske trdnjave zelo naporen posel, ki zahteva potrpljenja, vztrajnosti in sreče.

Na osvojitev trdnjave se ni moglo misliti, preden okopi, napolnjeni z vodo, ne bodo napolnjeni z mrliči, preden se z ogromnimi človeškimi žrtvami ne bodo tik pred obzidje dale spraviti rušilne priprave. A tudi tedaj še ostane dvomljivo, ako ne bodo naposled vendarle ljudje v trdnjavi triumfirali nad vojno spretnostjo Cezarjevih mezdnikov, od katerih niti eden ni odšel z navdušenjem v to borbo. Že precej dolgo so se bunile po Italiji čete Ljudevita XII., bile so nezadovoljne in so hotele domov. Sicer so si mezdniki pod Cezarjevim poveljstvom že dovolj nabasali žepe z zlatom in dragocenostmi, pa kaj jim je vse to koristilo, ko niso mogli svojega plena uživati v miru.

Kako dolgo naj še sledijo Cezarju? Ali naj se nikoli ne umaknejo iz te preklete dežele, v kateri je vladala strašna vročina ali pa je divjala nevihta, kakor bi hotelo nebo vse potopiti; malarija in tifus pa sta sledila četam kakor hijene. Ravnotako je med Cezarjevimi četami zavladalo nezadovoljstvo tudi radi mezde, katere v Rimu niso dobili izplačane.

Izgleda ni bilo niti najmanjšega, da trdnjava Pesaro pade v kratkem času. Nasprotno, od vseh strani so se zbirali sovražniki, ki so Cezarjeve mezdniške čete neprestano ogroževali, vodili z njimi neko vrsto četaške vojne in jim vedno znova zadajali težke udarce.

Od ene strani je besno napadal papeške mezdnike vojvoda Ferrarski, z druge strani pa so jih obkoljevali konjeniki mesta Faenze pod vodstvom divjega, odločnega in bojevitega Astora Manfreda. Včasi je sredi noči pridirjala faenška konjenica, v hipu pomorila straže in predstraže in sredi noči in nevihte zopet izginila, preden je vojna tromba mogla prebuditi sestradane Cezarjeve mezdnike.

Ni bilo torej čudno, da so Cezarjevi častniki komaj zdrževali disciplino med svojimi vojaki, ki so neprestano psovali, kleli in zavidali one v trdnjavi, ki so, dobro preskrbljeni, sedeli pod streho za trdim obzidjem in se rogali vsem brezupešnim poizkusom svojih sovražnikov.

Deveto noč, okoli ene zjutraj, je naenkrat prenehalo deževati. Od reke je pričel pihati hladen veter. Na malem gričku, ki se je nahajal v bližini obale Foglia, stojijo trije možje in gledajo proti pesarski trdnjavi, katere veliki obrisi se odčrtavajo v temni noči. Zdi se, da ti trije možje, ki so radi mraza ogrnjeni z dolgimi plašči in stojijo do gležnja v blatu, nikakor nočejo zapustiti svojega mesta.

V resnici pa sta le dva moža in ena ženska, ki je preoblečena v moško obleko. Na tem gričku ob reki pričakuje Cezar od Lukrecije dogovorjeni signal, nestrpno čaka, kdaj se nad grajskimi vrati pojavi modri plamenik. Njegova spremljevalca pa sta grofica Violetta Orsini, ljubica njegova, in Micheletto, njegov krvnik.

«Ničesar, prav ničesar!» nejevoljno zaškriplje Cezar z zobmi. «Modri plamen se ne pojavi. Lukrecija pa je obljubila, da mi v petih dneh dá dogovorjeni znak. Kaj naj pomeni to zavlačevanje?»

«To pomeni,» mu prične v uho šepetati lepa grofica, «da te nisem brez vzroka opominjala, da se čuvaš svoje sestre. Cezar, še enkrat ti ponavljam: Lukrecija Borgia se igra s teboj in tvojim očetom. Nas ženske ona težje prevari, kakor moške. Cezar, kaj si zares domišljuješ, da je Lukrecija pozabila smrt svojega soproga Alfonza? Misliš li, da žena kdaj odpusti ubijalcu svojega dragega? Lukrecija snuje izdajstvo, zato te zaklinjam, Cezar, ne sledi modremu plamenu, ako se tudi prikaže v noči, kajti vabi te v propast...»

Cezar nejevoljno strese glavo.

«Kaj mi neprestano kakor zločesta ptica trobiš na uho?» zarenči brutalno nad grofico. «Bolje poznam svojo sestro Lukrecijo, kakor ti. Prej bi se drznila igravati z vsemi ljudmi na tem svetu kakor z menoj. Sicer pa je tvoja logika popolnoma kriva. Nobeno bitje na svetu ni tako izpremenljivo kakor ženska. Blažena drhti v naročju svojega ljubljenca, tisočkrat se mu zaklinja, da ne more živeti brez njega... ljubljenec umre... in ona se vrže v naročje drugemu. Kaj me ni Lukrecija pričakala v svečani obleki, ko sem kot zmagovalec stopal v Rim, kaj mi ni položila na glavo lovorovega venca in me ponosno nazvala za borgijskega junaka.»

(Dalje prihodnjič.)

Delniška glavnica: K 20,000.000·—

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezervni zakladi: K 6,500.000·—

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica štev. 1. 1478

Telefoni št. 146, 458

PODRUŽNICE: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavke: ESKOMPTNA

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte, priporoča svoje publikacije:

Zbirka „Slovenski pisatelji".

Urednik *dr. Ivan Prijatelj.*

Josipa Jurčiča zbrani spisi. I. zvezek. Broš. D 14·—, po pošti D 1·50 več. — II. zvezek D 14·—, po pošti D 1·50 več. — III. zvezek. (V tisku.)

Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar. D 14·—, po pošti D 1·50 več.

Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. VI. zvezek. Broš. D 24·—, po pošti D 1·50 več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj. Broš. D 11·—, vez. D 14·—, po pošti D 1·— več.

Izven zbirke:

Fr. Milčinski, Drobiž. Zbirka humoresk. Broš. D 13·—, vez. D 17·—, po pošti D 1·— več.

Anton Novačan, Veleja. Drama. Broš. D 9·—, vez. D 13·—, po pošti D —·75 več.

Damir Feigel, Tik za fronto. Broš. D 13·—, vez. D 17·—, po pošti D —·75 več.

Ante Debeljak, Solnce in sence. Pesmi. Broš. D 5·—, vez. D 9·—, po pošti D —·50 več.

Fr. Zbašnik, Pesmi. Broš. D 10·—, vez. D 14·—, po pošti D —·50 več.

Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glonar. Broš. D 23·—, vez. D 28·—, po pošti D 2·— več.

Dr. Iv. Lah, Noč na Hmeljniku. D 5·—, po pošti D —·40 več.

Simon Jenko, Pesmi. Vez. D —8·, broš. D 5·—, po pošti D —·50 več.

Henr. Ibsen, Gospa z morja, igra v petih dejanjih. Prevel Voj. Molé. D 15·—, po pošti D —·75 več.

Branislav Nušič - Govekar, Navaden človek, šala v treh dejanjih. D 6·—, po pošti D —·50 več.

Zbirka „Prosveti in zabavi".

Igo Kaš, Dalmatinske povesti. Broš. D 5·—, vez. D 9·—, po pošti D —·50 več.

Jos. Starè, Lisjakova hči. Povest. Broš. D 5·—, vez. D 9·—, po pošti D —·50 več.

Dr. H. Dolenec, Izbrani spisi. Broš. D 6·—, vez. D 10·—, po pošti D —·50 več.

J. Stritar, Sodnikovi. Broš. D 7·—, vez. D 11·—, po pošti D —·50 več.

Zbirka Mladinskih spisov.

Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. II. natis. Broš. D 12·—

Cika Jova-Gradnik, Pisani oblaki. Vez. D 10·—, po pošti D —·40 več.

Dr. I. Šorli, Bob in Tedi, dva neugnanca. Broš. D 8·—, vez. D 12·—, po pošti D —·75 več.

Cika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vez. D 8·—, po pošti D —·35 več.

I. Waschtetova, Pravljice. Z barvanimi slikami. Vez. D 15·—, po pošti D —·50 več.

Zbirka Prevodne knjižnice.

F. M. Dostojevskij, Besi. Roman v treh delih. Broš. v dveh zvezkih D 17·—, vez. v eni knjigi D 24·—, po pošti D 2·— več.

Edmond de Goncourt, Dekle Eliza. Broš. D 7·—, vez. D 11·—, po pošti D —·60 več.

Mig. Cervantes, Tri novele. Broš. D 5·—, vez. D 9·—, po pošti D —·50 več.

Anatole France, Pingvinski otok. Broš. D 12·—, vez. D 16·—, po pošti D 1·— več.

Barbusse, Ogenj. Broš. D 23·—, vez. D 28·—, po pošti D 1·— več.

Andrejev, Plat zvona. Broš. D 12·—, vez. D 15·50.

Strug, Jutri. Broš. D 8·—, vez. 11·—.

A. Čehov, Sosedje in druge novele. Broš. D 6·—, vez. D ·10—, po pošti D —·50 več.

Shakespearjeva dramatična dela.

Prevel *Oton Župančič.*

Sen kresne noči. Broš. D 10·—, vez. D 14·—, po pošti D —·50 več.

Macbeth. Broš. D 10·—, vez. D 14·—, po pošti D —·75 več.

„Pota in cilji".

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I. in II. zvezek: *A. Melik,* Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. D 8·—. II. del, vez. D 15·—. Za oba zvezka po pošti D 2·25 več.

III. in IV. zvezek: *Dr. Fr. Weber,* Uvod v filozofijo. D 22·—, po pošti D 1·— več.

VII. — IX. zvezek: *Dr. Prijatelj,* Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma. Cena mehko vezani knjigi D 25·—, po pošti D 1·50 več.

X. zvezek: Stříbrný-Glonar, Simon Gregorčič. Broš. D 11, meh. vez. D 13·—

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Bogdan Derč, Dojenček. Broš. D 5·—, po pošti D —.35 več.

St. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj. Broš. D 5·—, po pošti D —·35 več.

Leonid Pitamic, Pravo in revolucija. Broš. D 2·—, po pošti D 25·— več.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Broš. D 5·—, po pošti D —·35 več.

Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo. Broš. D 10·—, po pošti D —·35 več.

Vl. Corović, Rasa in vera v srbski prošlosti. Broš. D 5·—, po pošti D —·35 več.

Fr. Goršič, Socijalna zaščita dece in mladine. D 10, po pošti D —·75 več.

Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim. D 13, po pošti D —·75 več.

Razne brošure.

Dr. Fr. Ilešič, Vežbenica hrvatsko-srbskega jezika. D 18·50, po pošti D 1·— več.

Zakon o volitvi v občinska zastopstva. D 4·—

Zakon o zavarovanju delavcev. D 8·—, po pošti D —·50 več.

Zakon o obči upravi. Cena D 5·—, po pošti 35 para več.

Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov SHS. Broš. D 10·—, po pošti D —·75 več.

Albert Sič, O slovenskih narodnih nošah. Cena D 3·—, po pošti D —·25 več.

Fr. Heller, Prigode gospoda Collina. D 6·—, po pošti D —·75 več.

Fr. Heller, Blagajna velikega vojvode. Broš. D 12, po pošti D —·75 več.

Claude Farrère, Gusarji. D 16·—, po pošti D 17·—.

Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto. 1921. D 60·—. Letnik 1919: D 45·—, letnik 1920: D 45·—, po pošti D 5·— več.

Dobivajo se vse slovenske knjige. — Vse zbirke se nadaljujejo. Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke. Plačuje se lahko tudi v mesečnih obrokih.